ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 12ης Μαΐου 2004

σχετικά με κρατική ενίσχυση που κατέβαλε η Ισπανία ως νέα ενίσχυση αναδιάρθρωσης των δημοσίων ισπανικών ναυπηγείων

πόθεση κρατικής ενίσχυσης C 40/00 (ex NN 61/00)

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό Ε(2004) 1620]

(Το κείμενο στην ισπανική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(2005/173/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 87 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, και ιδίως το άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο α),

τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1540/98 του Συμβουλίου, της 29ης Ιουλίου 1998, περί των νέων κανόνων ενισχύσεως της ναυπηγικής βιομηχανίας [1],

τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1013/97 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1997, για την ενίσχυση ορισμένων ναυπηγείων που τελούν υπό αναδιάρθρωση [2],

Αφού κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους, σύμφωνα με τα προαναφερθέντα [3] και αφού έλαβε υπόψη της τις παρατηρήσεις αυτές,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

I. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

(1) Η Επιτροπή στηριζόμενη στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1013/97, με απόφασή της της 6ης Αυγούστου 1997 [4], παρέσχε άδεια για τη χορήγηση ενίσχυσης αναδιάρθρωσης των ισπανικών δημοσίων ναυπηγείων, η οποία ανερχόταν περίπου σε 1 900 εκατ. ευρώ. Βάσει του κανονισμού αυτού, ο όρος για την έγκριση της ενίσχυσης ήταν να μη χορηγηθούν πλέον ενισχύσεις αναδιάρθρωσης.

(2) Η Επιτροπή έλαβε γνώση μέσω του τύπου ότι διάφορες πράξεις μη στρατιωτικής φύσης που επηρέαζαν τα δημόσια ισπανικά ναυπηγεία έλαβαν χώρα μεταξύ των ετών 1999 και 2000. Με επιστολές της 27ης Ιανουαρίου και 29ης Μαρτίου 2000, η Επιτροπή ζήτησε πληροφορίες σχετικά με το θέμα. Η Ισπανία δεν απάντησε σε καμία από τις δύο επιστολές.

(3) Η Επιτροπή, με την απόφασή της, της 12ης Ιουλίου 2000, κίνησε τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης (που καλείται στο εξής «κίνηση της διαδικασίας») για την πράξη με την οποία η εταιρεία κρατικού χαρτοφυλακίου «Sociedad Estatal de Participaciones Industriales» (Εταιρεία Κρατικής Συμμετοχής στη Βιομηχανία) (SEPI) αγόρασε τα δύο ναυπηγεία της Juliana και του Κάδιξ, καθώς και το εργοστάσιο κινητήρων του Manises, ως χωριστές εταιρείες, από την Astilleros Españoles SA. Ενημερώθηκαν οι ισπανικές αρχές για την απόφαση με την επιστολή της Επιτροπής, της 1ης Αυγούστου 2000.

[1] ΕΕ L 202 της 18.7.1998, σ. 1.
[2] ΕΕ L 148 της 6.6.1997, σ. 1.
[3] ΕΕ C 328 της 18.11.2000, σ. 16 και ΕΕ C 21 της 24.1.2002, σ. 17 και ΕΕ C 199 της 23.8.2003, σ. 9.
[4] ΕΕ C 354 της 21.11.1997, σ. 2.

(4) Οι ισπανικές αρχές, με τις επιστολές τους της 18ης Μαΐου και 24ης Σεπτεμβρίου 2001, υπέβαλαν τα σχόλιά τους σχετικά με την κίνηση της διαδικασίας. Επίσης ενημέρωσαν την Επιτροπή ότι η SEPI είχε αποφασίσει, τον Ιούλιο 2000, να συγκεντρώσει όλα τα κρατικά ναυπηγεία της χώρας σε όμιλο.

(5) Στις 28 Νοεμβρίου 2001, η Επιτροπή αποφάσισε να επεκτείνει τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης (με την καλούμενη στο εξής «πρώτη επέκταση»), στις επιπλέον πράξεις που πραγματοποίησαν αφενός η SEPI και η Bazán και, αφετέρου η AESA και η Bazán προς σύσταση του νέου ομίλου IZAR. Η Επιτροπή με επιστολή της της 29ης Νοεμβρίου 2001 ενημέρωσε την Ισπανία για τη διεύρυνση της διαδικασίας και ζήτησε κάθε σχετική πληροφορία που μπορεί να βοηθήσει στην αξιολόγηση του κατά πόσο υπάρχει στοιχείο ενίσχυσης στις πράξεις αυτές. Η Επιτροπή με επιστολή της της 29ης Νοεμβρίου 2002 διευκρίνισε ότι για να μπορεί να προβεί σε κατάλληλη αξιολόγηση χρειαζόταν τις ετήσιες εκθέσεις των ναυπηγείων αυτών και της AESA, καθώς και οποιοδήποτε άλλο έγγραφο που διευκρίνιζε πώς φορολογήθηκαν οι επιχειρήσεις κατά την αλλαγή κυριότητας.

(6) Η Ισπανία, με επιστολή της της 31ης Ιανουαρίου 2002, υπέβαλε τις παρατηρήσεις της σχετικά με την πρώτη επέκταση της διαδικασίας. Η Επιτροπή υπενθύμισε στην Ισπανία, με επιστολή της της 28ης Φεβρουαρίου 2002, ότι έπρεπε ακόμα να τους στείλει τις ετήσιες εκθέσεις των επιχειρήσεων. Η Ισπανία παρέσχε περισσότερες πληροφορίες με επιστολή της της 29ης Ιουλίου 2002, η οποία παρόλα αυτά δεν περιελάμβανε τις αιτηθείσες ετήσιες εκθέσεις.

(7) Δεδομένου ότι η Ισπανία δεν τους παρέσχε τις ετήσιες εκθέσεις, η Επιτροπή αποφάσισε στις 12 Αυγούστου 2002, να αποστείλει αίτηση πληροφοριών σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999, με τον οποίο καθορίζονται οι εκτελεστικές διατάξεις του άρθρου 93 της συνθήκης ΕΚ [1], ζητώντας από την Ισπανία να αποστείλει τις πληροφορίες αυτές. Οι ισπανικές αρχές ενημερώθηκαν με επιστολή της 12ης Αυγούστου 2002. Η Επιτροπή επισήμανε ότι αν δεν λάμβανε τα αιτηθέντα στοιχεία θα λάμβανε τελική απόφαση η οποία θα στηριζόταν μόνο στα διαθέσιμα στοιχεία. Οι ισπανικές αρχές με επιστολή τους της 16ης Οκτωβρίου 2002 απάντησαν στο αίτημα αλλά δεν παρέσχον τις αιτηθείσες ετήσιες εκθέσεις.

(8) Η Επιτροπή αποφάσισε στις 27 Μαΐου 2003 να επεκτείνει εκ νέου τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης (με την καλούμενη στο εξής «δεύτερη επέκταση»), για να συμπεριλάβει κρατική ενίσχυση που είχε μόλις διαπιστώσει, σχετικά με τις πράξεις μεταξύ της SEPI και AESA και των ναυπηγείων τους και η οποία φαινόταν παράνομη. Η Επιτροπή με επιστολή της της 27ης Μαΐου 2003, ενημέρωσε τις ισπανικές αρχές για την επέκταση της διαδικασίας και ζήτησε κάθε σχετική πληροφορία για να αξιολογήσει την αμφισβητούμενη ενίσχυση. Οι ισπανικές αρχές με επιστολή τους της 10ης Ιουλίου 2003 απάντησαν στη δεύτερη επέκταση. Η Επιτροπή με διάφορες επιστολές της 16ης Οκτωβρίου και της 11ης Νοεμβρίου 2003 ζήτησε περισσότερες διευκρινίσεις. Οι ισπανικές αρχές απάντησαν με επιστολή τους στις 25 Νοεμβρίου 2003 και απέστειλαν περισσότερα στοιχεία με επιστολή τους την 14η Απριλίου 2004.

(9) Η Επιτροπή μετά την κίνηση της διαδικασίας έλαβε σχόλια της Δανίας, με επιστολή της της 18ης Δεκεμβρίου 2000, και μετά την πρώτη επέκταση, σχόλια του Ηνωμένου Βασιλείου, με επιστολή του της 22ας Φεβρουαρίου 2002. Μετά τη δεύτερη επέκταση της διαδικασίας έλαβε σχόλια της Royal Van Lent Shipyard, με επιστολή της της 24ης Σεπτεμβρίου 2003, ακολουθούμενη από επιστολή της ίδιας ημερομηνίας που ζητούσε την τήρηση του απόρρητου, και της IZAR, με επιστολή της της 6ης Οκτωβρίου 2003. Τα σχόλια αυτά εστάλησαν στις ισπανικές αρχές με επιστολές της 14ης Φεβρουαρίου 2001, της 6ης Μαρτίου 2002 και της 13ης Οκτωβρίου 2003. Οι ισπανικές αρχές διαβίβασαν τα σχόλια τους με επιστολές τους της 14ης Μαρτίου 2001, της 4ης Απριλίου 2002 και της 19ης Νοεμβρίου 2003. Στις 14 Νοεμβρίου 2003, η IZAR υπέβαλε προσφυγή στο Πρωτοδικείο [2] κατά της Επιτροπής, ζητώντας την ακύρωση της δεύτερης επέκτασης της διαδικασίας.

II. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Δικαιούχοι

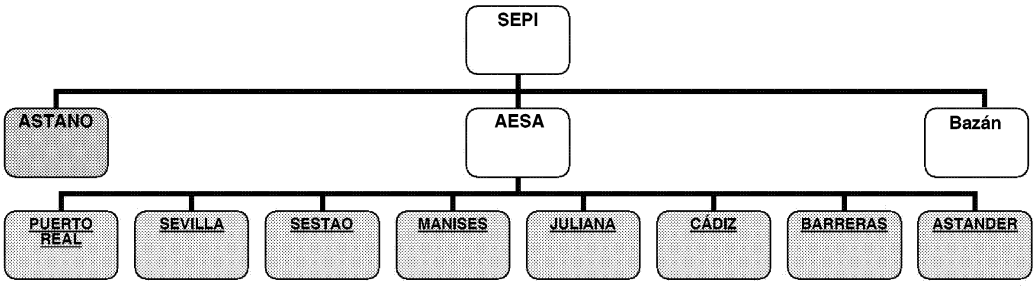
(10) Οι επιχειρήσεις τις οποίες αφορά η υπόθεση είναι η Astilleros Españoles SA (AESA), EN Bazán de Construcciones Navales Militares SA («Bazán»), IZAR Construcciones Navales («IZAR»), Astilleros de Cádiz SRL («Κάδιξ»), Astilleros de Puerto Real SRL («Puerto Real»), Astilleros de Sestao SRL («Sestao»), Astilleros de Sevilla SRL («Σεβίλλη»), Juliana Constructora Gijonesa SA («Juliana»), Fábrica de motores diésel de Manises SA («Manises») και Astilleros y Talleres del Noroeste («Astano», που αργότερα μετέβαλαν την επωνυμία τους σε «Fene»).

[1] ΕΕ L 83 της 27.3.1999, σ. 1.

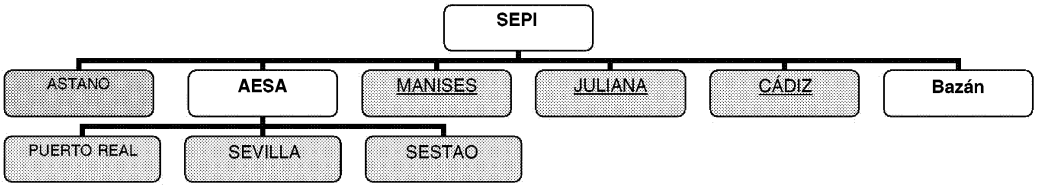
[2] ΕΕ C 21 της 24.1.2004, σ. 41, υπόθεση T-381/03.

Πράξεις που καλύπτονται από την παρούσα διαδικασία

(11) Από το 1998 και μετά, όλα τα δημόσια ισπανικά ναυπηγεία ανήκουν στην κρατική εταιρεία χαρτοφυλακίου SEPI. Πριν από το 1998 όλα τα εμπορικά ναυπηγεία εκτός από εκείνο της Astano το οποίο η SEPI ήδη κατείχε άμεσα, ήταν ανεξάρτητες επιχειρήσεις που ανήκαν στην εταιρεία χαρτοφυλακίου AESA, μία θυγατρική της SEPI. Η AESA δεν πραγματοποιούσε άμεσα δραστηριότητες ναυπήγησης αλλά ήταν εταιρεία χαρτοφυλακίου που διαχειριζόταν ενεργά τα ναυπηγεία της. Η SEPI επίσης ήταν ιδιοκτήτρια της Bazán, μίας επιχείρησης που περιελάμβανε κυρίως τρία στρατιωτικά ναυπηγεία (όχι ως ανεξάρτητες επιχειρήσεις). Στις αρχές του 1998, η δομή της ιδιοκτησίας των δημοσίων ναυπηγείων ήταν η ακόλουθη:

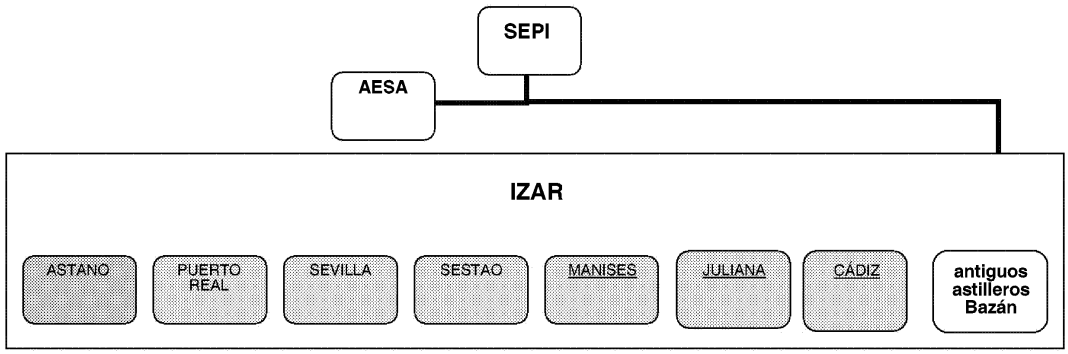

(12) Στο πρώτο τμήμα πράξεων (που ακολούθησε την «μεταβίβαση 1»), στις 28 Δεκεμβρίου 1999, η SEPI αγόρασε από την AESA τα ναυπηγεία του Κάδιξ και της Juliana και την επιχείρηση κινητήρων του Manises στην τιμή των 15 300 000 ευρώ [1]. Τα ναυπηγεία Barreras και Astander ιδιωτικοποιήθηκαν και δεν αποτελούν πλέον αντικείμενο της παρούσας έρευνας. Τούτο είχε ως αποτέλεσμα την ακόλουθη δομή:

(13) Τον Ιούλιο 2000, η SEPI αποφάσισε να συγκεντρώσει, εκ νέου, όλα τα κρατικά ναυπηγεία σε έναν όμιλο. Η συγχώνευση πραγματοποιήθηκε μέσω δύο κυρίως πράξεων. Σε μία πράξη (τη «μεταβίβαση 2»), ο όμιλος στρατιωτικών ναυπηγείων Bazán, ιδιοκτησίας της SEPI, αγόρασε τα τρία ναυπηγεία που απέμεναν στην AESA (του Puerto Real, του Sestao και της Σεβίλλης) για μία πεσέτα έκαστο.

(14) Στην άλλη πράξη (τη «μεταβίβαση 3»), η Bazán αγόρασε άμεσα από τη SEPI τρία ναυπηγεία (της Juliana, του Κάδιξ και της Astano) και το εργοστάσιο κινητήρων του Manises επίσης έναντι μίας πεσέτας έκαστο. Όλες οι επιχειρήσεις διαλύθηκαν και ανασυγκροτήθηκαν στην Bazán, η οποία άλλαξε επωνυμία και έγινε IZAR. Η σημερινή δομή των ναυπηγείων είναι, ως εκ τούτου, η ακόλουθη:

[1] Τα νομισματικά ποσά της παρούσας απόφασης είναι, γενικά, στρογγυλεμένα σε ευρώ που έχουν υπολογιστεί βάσει ποσού σε πεσέτες.

Απόφαση κίνησης της επίσημης διαδικασίας έρευνας

(15) Η Επιτροπή κινώντας τη διαδικασία δήλωσε ότι είχε αμφιβολίες σχετικά με το κατά πόσον η διαβίβαση 1, κατά την οποία η SEPI κατέβαλε τιμή στην AESA η οποία, όπως έγινε γνωστό αργότερα, ανερχόταν σε 60 εκατ. ευρώ για τις τρεις επιχειρήσεις της Juliana, του Κάδιξ και του Manises, αποτελούσε κρατική ενίσχυση.

(16) Επίσης, υπήρχαν αμφιβολίες σχετικά με το κατά πόσον η ενίσχυση συμβιβαζόταν με την κοινή αγορά δεδομένου ότι δε φαινόταν να συμβιβάζεται με την απόφαση της Επιτροπής του 1997, με την οποία είχε εγκριθεί η τελευταία σειρά ενισχύσεων αναδιάρθρωσης για τα δημόσια ναυπηγεία και, κατά συνέπεια, αποτελούσε ενίσχυση αναδιάρθρωσης ασυμβίβαστη σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο πρώτη περίπτωση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1540/98. Ο ισχυρισμός αυτός βασιζόταν ιδίως στα ακόλουθα επιχειρήματα:

(17) Καταρχάς, η «πώληση» δε φαινόταν ότι ήταν πραγματική πράξη αλλά μάλλον μεταβίβαση κεφαλαίου που επέτρεπε στην AESA και στα ναυπηγεία που εξακολουθούσαν να της ανήκουν (του Puerto Real, της Σεβίλλης και του Sestao) να συνεχίσουν να λειτουργούν προς το παρόν.

(18) Κατά δεύτερο λόγο, δεδομένης της προηγούμενης συμπεριφοράς και των σχετικά ασήμαντων αποτελεσμάτων, ήταν μάλλον απίθανο κάποιος εμπορικός επενδυτής να αγοράσει τα ναυπηγεία υπ' αυτές τις συνθήκες.

Πρώτη απόφαση επέκτασης της επίσημης διαδικασίας έρευνας

(19) Τον Νοέμβριο 2001 η Επιτροπή αποφάσισε να επεκτείνει τη διαδικασία για να συμπεριλάβει τις μεταβιβάσεις 2 και 3, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν για τη συγκέντρωση όλων των κρατικών ισπανικών ναυπηγείων σε έναν όμιλο. Κατά την επέκταση της διαδικασίας η Επιτροπή παρατήρησε ότι υπήρχε χρονική εγγύτητα στις πράξεις που πραγματοποιήθηκαν μεταξύ 1999 και 2000 και ότι ουσιαστικά οδήγησαν στη δημιουργία ενός ομίλου όλων των ισπανικών ναυπηγείων. Για το λόγο αυτό η διαδικασία χρειάστηκε να επεκταθεί σε όλες τις πράξεις που οδήγησαν στη συγχώνευση για να αξιολογηθεί πλήρως και σωστά η ενδεχόμενη κρατική ενίσχυση προς εμπορικά ναυπηγεία που ενείχαν ορισμένες μεταβιβάσεις του ομίλου SEPI.

(20) Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή επεσήμανε ότι η μεταβίβαση κεφαλαίου σε δημόσιες επιχειρήσεις πρέπει να πραγματοποιείται υπό συνθήκες αγοράς για να αποκλείεται το ενδεχόμενο κρατικής ενίσχυσης. Ως εκ τούτου, είχε αμφιβολίες σχετικά με το κατά πόσον η τιμή της μίας πεσέτας ανά ναυπηγείο και εργοστάσιο κινητήρων μπορούσε να θεωρηθεί ως τιμή της αγοράς και υποψιαζόταν ότι μέσω των πράξεων αυτών είχε παρασχεθεί στην IZAR οικονομικό πλεονέκτημα λόγω κρατικής ενίσχυσης.

(21) Δεδομένου ότι οι εφαρμοζόμενες κοινοτικές διατάξεις δεν παρείχαν τη δυνατότητα χορήγησης περισσότερων ενισχύσεων διάσωσης και αναδιάρθρωσης των δημοσίων εμπορικών ναυπηγείων, η Επιτροπή διατηρούσε αμφιβολίες σχετικά με το κατά πόσον οι πράξεις αυτές συμβιβάζονται με την κοινή αγορά.

Δεύτερη απόφαση επέκτασης της επίσημης διαδικασίας έρευνας

(22) Στις περαιτέρω έρευνές της η Επιτροπή ανακάλυψε ότι το 1999 η SEPI δάνεισε ποσό 194 400 000 ευρώ στις τρεις επιχειρήσεις του Κάδιξ, της Juliana και του Manises, που μόλις είχε αγόρασει. Δεδομένου ότι τα δάνεια αυτά χορηγήθηκαν σε ενδεχομένως προβληματικές επιχειρήσεις, η Επιτροπή έκρινε ότι μπορεί να θεωρηθούν ως κρατική ενίσχυση.

(23) Επιπλέον η Επιτροπή παρατήρησε ότι στις 18 Ιουλίου 2000 η SEPI προέβη σε μεταβίβαση κεφαλαίου προς την AESA ποσού 252 400 000 ευρώ, το οποίο θα μπορούσε να αποτελεί κρατική ενίσχυση. Αποδείχθηκε ότι τα ναυπηγεία του Puerto Real, του Sestao και της Σεβίλλης έλαβαν σχεδόν ταυτόχρονα μεταβιβάσεις κεφαλαίου της AESA ανάλογου ποσού. Οι μεταβιβάσεις αυτές κεφαλαίου της AESA στα τρία ναυπηγεία πραγματοποιήθηκαν μόνο δύο ημέρες πριν από τη μεταβίβασή τους στη Bazán.

(24) Τέλος, φαίνεται ότι η Bazán έλαβε αντιστάθμιση για μία ζημία 68 200 000 ευρώ που αφορούσε την αγορά των ναυπηγείων του Astano, του Κάδιξ, της Juliana και του Manises. Η Επιτροπή, ως εκ τούτου, διερωτάται αν η SEPI χορήγησε το ποσό αυτό σε τέσσερις επιχειρήσεις με στόχο τη μεταβίβαση στη Bazán.

(25) Στηριζόμενη στα νέα στοιχεία, που σχετίζονται άμεσα με τις μεταβιβάσεις κεφαλαίου που οδήγησαν στη σύσταση της IZAR, στις 27 Μαΐου 2003, η Επιτροπή αποφάσισε να επεκτείνει τη διαδικασία δεδομένου ότι διατηρούσε αμφιβολίες σχετικά με το κατά πόσον τα εν λόγω δάνεια και η μεταβίβαση κεφαλαίου συμβιβάζονταν με την κοινή αγορά.

(26) Παρατηρείται τέλος ότι κατά τη δεύτερη επέκταση της διαδικασίας, η Επιτροπή επεσήμανε ότι σε περίπτωση που επιβεβαιωθούν οι αμφιβολίες της όσον αφορά τη χορήγηση επιπλέον ενίσχυσης, σύμφωνα με το σκεπτικό της απόφασης με την οποία κινήθηκε η παρούσα διαδικασία, μπορεί να θεωρηθεί ότι η χορηγηθείσα ενίσχυση το 1997 για τη νέα αναδιάρθρωση των κρατικών ισπανικών ναυπηγείων είναι ασυμβίβαστη και πρέπει να ανακτηθεί.

III. **ΣΧΟΛΙΑ ΤΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ**

Σχόλια για την κίνηση της διαδικασίας

(27) Η Επιτροπή με την κίνηση της διαδικασίας έλαβε σχόλια της Δανίας, η οποία θεωρούσε ότι η πράξη μεταξύ της AESA και της SEPI έπρεπε να θεωρηθεί ως παράνομη μεταβίβαση κεφαλαίου η οποία παραβίαζε τους όρους της δέσμης ενισχύσεων που είχαν χορηγηθεί το 1997 στην AESA. Η Δανία στήριξε, ως εκ τούτου, την απόφαση της Επιτροπής να κινήσει τη διαδικασία.

(28) Η Δανία ισχυρίστηκε επιπλέον ότι δεδομένου ότι η Bazán έλαβε ενίσχυση το 1998 με την προϋπόθεση να σταματήσει τη ναυπήγηση εμπορικών πλοίων αγοράζοντας διαφόρα εμπορικά ναυπηγεία παρέβαινε τον όρο αυτό. Τέλος η Δανία προσέθεσε ότι τα δανικά ναυπηγεία υφίσταντο τον ανταγωνισμό των ισπανικών ναυπηγείων τα οποία έλαβαν κρατικές ενισχύσεις.

Σχόλια κατά την πρώτη επέκταση

(29) Η Επιτροπή έλαβε σχόλια του Ηνωμένου Βασιλείου σχετικά με την επέκταση της διαδικασίας. Το Ηνωμένο Βασίλειο συμμερίζεται τις αμφιβολίες της Επιτροπής σχετικά με το κατά πόσον η αναδιάρθρωση των δημόσιων ναυπηγείων στην Ισπανία συμβιβάζεται με τις αρχές της αγοράς. Επισημαίνει ότι μία βασική ανησυχία είναι η διαχείριση του χρέους της κρατικής επιχείρησης AESA, το οποίο κατά τους ισχυρισμούς του Ηνωμένου Βασιλείου ήταν σημαντικό τη στιγμή της πράξης. Το Ηνωμένο Βασίλειο θεωρεί ότι η συγκέντρωση εμπορικών και ναυπηγικών ομίλων σε μία μόνο οντότητα, την IZAR, παρέχει μεγαλύτερες ευκαιρίες μη εφαρμογής των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων.

(30) Σύμφωνα με το Ηνωμένο Βασίλειο, μία γνώμη που υποστηρίζεται ευρέως από τη βρετανική βιομηχανία είναι ότι τα ισπανικά ναυπηγεία λαμβάνουν σημαντικές συμβάσεις ναυπήγησης και μετατροπής όχι λόγω της ανταγωνιστικότητάς τους αλλά χάρη στα μέτρα ενίσχυσης που διαθέτουν. Υποστηρίζει επίσης ότι υπάρχουν συγκεκριμένα παραδείγματα που κατακυρώθηκε σύμβαση στα ναυπηγεία αυτά για την οποία τα βρετανικά ναυπηγεία είχαν επίσης υποβάλει προσφορά, υπό συνθήκες δύσκολες υποστηρίζει ότι υπάρχουν συγκεκριμένα παραδείγματα κατά τα οποία μία σύμβαση κατακυρώθηκε υπέρ των ναυπηγείων αυτών, για την οποία τα βρετανικά ναυπηγεία είχαν υποβάλει προσφορά, υπό συνθήκες που είναι δύσκολο να εξηγηθεί εάν εφαρμόστηκαν κανονικές συνθήκες της αγοράς. Επίσης πιστεύει ότι χρησιμοποιείται η συνεχής αλλαγή κυριότητας των προβληματικών ναυπηγείων όχι μηχανισμό που επιτρέπει τη συνεχή χορήγηση επιδοτήσεων σε έναν τομέα στον οποίο αποφεύγεται αναδιάρθρωση η οποία είναι ουσιαστικής σημασίας.

Σχόλια για τη δεύτερη επέκταση

(31) Η Επιτροπή έλαβε σχόλια τριών ενδιαφερομένων μερών. Ένα μέρος που ζήτησε τήρηση απόρρητου έκανε ένα γενικό σχόλιο για την υπόθεση αυτή και για την υπόθεση C 38/03 (πρώην NN 10/03) κρατικών ενισχύσεων [1]. Παρατηρεί ότι η IZAR ασχολείται με την ναυπήγηση, επισκευή συντήρηση και μετατροπή σκαφών αναψυχής —κυρίως πολυτελών γιοτ— και επισημαίνει ότι η υπό έρευνα ενίσχυση δημιούργησε σοβαρή νόθευση στην αγορά σκαφών αναψυχής και ότι οι εγκαταστάσεις στρατιωτικών ναυπηγείων της IZAR στην Καρθαγένη και στο San Fernando χρησιμοποιούνται για το σκοπό αυτό. Λήφθηκε άλλο σχόλιο γενικό για την υπόθεση αυτή και για τη C 38/03 από τη Royal van Lent Shipyard Royal BV, που ασχολείται με τη ναυπήγηση μεγάλων γιοτ. Η επιχείρηση επιβεβαιώνει ότι οι ενισχύσεις που χορήγησε η ισπανική κυβέρνηση κατά τα τελευταία χρόνια ήταν ιδιαίτερα ζημιογόνες για πολλούς από τους ανταγωνιστές της αγοράς αυτής.

(32) Η Επιτροπή επίσης έλαβε σχόλια της IZAR η οποία, καταρχάς ισχυρίζεται ότι οι πόροι που χορηγήθηκαν από τη SEPI δεν πρέπει να θεωρηθούν ως κρατικοί πόροι. Όσον αφορά το δάνειο των 194 400 000 ευρώ της SEPI προς την AESA, η IZAR βεβαιώνει ότι δεν επρόκειτο για νέο δάνειο αλλά για ανάληψη από μέρους της SEPI ενός δανείου που η AESA είχε χορηγήσει στα ναυπηγεία της. Όσον αφορά τη μεταβίβαση κεφαλαίου 254 400 000 ευρώ της SEPI προς την AESA, η IZAR ισχυρίζεται ότι τούτο πραγματοποιήθηκε τον Σεπτέμβριο 2000, σε μία στιγμή που η AESA δεν είχε στην κατοχή της κανένα ναυπηγείο και ότι, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ενίσχυση σε ναυπηγεία. Όσον αφορά την κάλυψη των απωλειών 68 200 000 ευρώ από μέρους της SEPI όσον αφορά την IZAR, η IZAR ισχυρίζεται ότι τούτο ουδέποτε έλαβε χώρα, όπως εμφαίνεται στις ετήσιες εκθέσεις και προσθέτει τέλος ότι χρησιμοποιήθηκε εσφαλμένη νομική βάση και ότι δεν υπάρχει κανένας λόγος ανάκτησης καμίας ενίσχυσης από τις χορηγηθείσες στα δημόσια ισπανικά ναυπηγεία το 1997.

IV. **ΣΧΟΛΙΑ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ**

Σχόλια μετά την κίνηση της διαδικασίας

(33) Οι ισπανικές αρχές στα σχόλια τους σχετικά με την κίνηση της διαδικασίας διευκρίνισαν ότι το ποσό που η SEPI κατέβαλε στην AESA για τα δύο ναυπηγεία και για το εργοστάσιο κινητήρων ήταν σημαντικά χαμηλότερο από αυτό που αναφέρεται στην κίνηση της διαδικασίας. Ουσιαστικά, η τιμή για τις τρεις επιχειρήσεις ανήλθε σε 15 300 000 ευρώ (και όχι στα 60 που αναφέρονται στην κίνηση της διαδικασίας), τα οποία κατανέμονται ως ακολούθως: 8 054 000 για το Κάδιξ, 5 235 000 για τη Juliana και 2 013 000 για το Manises.

(34) Οι ισπανικές αρχές προέβαλαν επίσης επιχειρήματα ενώπιον της Επιτροπής για το λόγο που, κατά τη γνώμη τους, η μεταβίβαση 1 δεν αποτελεί κρατική ενίσχυση. Το κύριο επιχείρημα ήταν ότι οι πράξεις πραγματοποιήθηκαν για να προετοιμαστεί η ιδιωτικοποίηση των τριών επιχειρήσεων. Δεδομένου ότι η SEPI είναι ειδική σε ιδιωτικοποιήσεις ήταν αναγκαίο να μεταβιβαστούν οι τρεις αυτές επιχειρήσεις στη SEPI. Ωστόσο, κατέστη γρήγορα σαφές ότι δεν θα εύρισκε κανένα ενδιαφερόμενο αγοραστή. Αυτός ήταν ο λόγος για τη μεταγενέστερη μεταβίβαση των επιχειρήσεων στην Bazán.

[1] ΕΕ C 201 της 26.8.2003, σ. 3.

(35) Δεδομένου ότι ο υποτιθέμενος σκοπός των πράξεων ήταν η προετοιμασία των τριών επιχειρήσεων για την ιδιωτικοποίηση, οι ισπανικές αρχές θεωρούν ότι η SEPI δεν χρειαζόταν να ενεργήσει ως επιχειρηματίας στην αγορά όταν αγόρασε τις επιχειρήσεις αλλά μόνο να καταβάλει μία λογική τιμή και υπ' αυτές τις συνθήκες η λογιστική αξία φαινόταν η καλύτερη λύση.

Σχόλια μετά την τρίτη επέκταση

(36) Μετά την τρίτη επέκταση της διαδικασίας, οι ισπανικές αρχές διαβίβασαν στην Επιτροπή τα ακόλουθα επιχειρήματα σχετικά με το για ποιο λόγο δεν υπάρχει κρατική ενίσχυση στις μεταβιβάσεις 2 και 3 δηλαδή, ότι η τιμή της μίας πεσέτας ανά επιχείρηση ήταν σωστή.

(37) Σύμφωνα με τις ισπανικές αρχές, η SEPI, ως μέτοχος κατά 100 % όλων των σχετικών επιχειρήσεων, λειτούργησε ως επιχειρηματίας στην ελεύθερη αγορά όταν αποφάσισε να αναδιοργανώσει όλη τη ναυπηγική βιομηχανία του ομίλου, με στόχο να επιτύχει συντονισμό λειτουργίας. Επίσης ήταν αναγκαία η αύξηση της στρατιωτικής παραγωγικής ικανότητας, λόγω του μεγάλου φακέλου παραγγελιών και της αναμενόμενης αύξησης του τομέα αυτού στο μέλλον.

(38) Οι ισπανικές αρχές επεσήμαναν επίσης ότι δεν υπήρχε καμία σχέση μεταξύ της πρώτης σειράς πράξεων στις οποίες συμμετέσχον η AESA και η SEPI και της δεύτερης σειράς που οδήγησε στη σύσταση της IZAR. Οι πρώτες κατευθύνοντο προς ιδιωτικοποίηση των τριών επιχειρήσεων, ενώ οι δεύτερες προτίθεντο να ιδρύσουν ένα μεγάλο ισπανικό ναυπηγικό όμιλο.

(39) Οι ισπανικές αρχές ισχυρίστηκαν ότι το γεγονός ότι η τιμή των επιχειρήσεων αυτών (του Κάδιξ, της Juliana και του Manises) μετατράπηκε σε βραχύ χρονικό διάστημα από 15 300 000 ευρώ σε τρεις πεσέτες, αποδεικνύει ότι οι δύο πράξεις είχαν διαφορετικούς στόχους.

(40) Η μεταβίβαση των ναυπηγείων στη Bazán, με όλα τα στοιχεία του ενεργητικού και παθητικού τους, δεν παρέχει κανένα πλεονέκτημα σε κανένα ναυπηγείο. Επιπλέον η Ισπανία ισχυρίζεται ότι δε χρησιμοποιήθηκαν δημόσιοι πόροι για τις πράξεις αυτές.

(41) Οι ισπανικές αρχές επίσης ισχυρίζονται ότι παρότι μπορεί να υπάρξει κάποιο πλεονέκτημα για την Bazán κατά τη μεταβίβαση 2, το ναυπηγείο αυτό είναι στρατιωτικό και άρα, δεδομένης της εξαίρεσης που προβλέπει το άρθρο 256 της συνθήκης ΕΚ, είναι αμφόβολο αν μπορεί να εφαρμοστεί το άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης.

(42) Επίσης ισχυρίζεται ότι η τιμή που χρησιμοποιείται σε μία εσωτερική μεταβίβαση σε έναν όμιλο δεν χρειάζεται κατ' ανάγκη να στηρίζεται σε εκείνη της αγοράς. Επιπλέον, οι ισπανικές αρχές βεβαιώνουν ότι στις συγκεκριμένες πράξεις οι χρησιμοποιηθείσες τιμές (1 πεσέτα) ήταν άκρως λογικές και αντικατόπτριζαν την τιμή των συγκεκριμένων ναυπηγείων. Ένας ιδιώτης επενδυτής στην ελεύθερη αγορά δεν θα είχε πληρώσει περισσότερο, δεν θα ήταν δε σκόπιμο στην περίπτωση αυτή να χρησιμοποιηθεί τιμή ίση προς τη λογιστική αξία.

(43) Οι ισπανικές αρχές ισχυρίζονται ότι, ως γενική αρχή, η αναδιοργάνωση των δραστηριοτήτων στο πλαίσιο του ιδίου ομίλου δεν επηρεάζει την ανταγωνιστική κατάσταση της νεοϊδρυθείσας επιχείρησης ή εκείνη των επιχειρήσεων που είναι ενσωματωμένες σ' αυτή. Σχετικά με το θέμα αυτό, οι ισπανικές αρχές αναφέρονται στη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στις αποφάσεις της 27ης Μαρτίου 1980 στην υπόθεση 61/79, Denkavit Italiana [1], της 15ης Μαρτίου 1994 στην υπόθεση C-387/92 Banco Exterior de España [2] και της 1ης Δεκεμβρίου 1998 στην υπόθεση C-200/97, Ecotrade/Altiformi [3].

(44) Επιπλέον, στην περίπτωση που η Επιτροπή κρίνει ότι η τιμή είναι ιδιαίτερα χαμηλή και, ως εκ τούτο, αποτελεί ενίσχυση προς την Bazán/IZAR, οι ισπανικές αρχές αναφέρονται σε απόφαση της Επιτροπής, της 27ης Ιουλίου 1994 [4], όπου δηλώνεται ότι παρότι η καταβληθείσα τιμή για τη μεταβίβαση του εργοστασίου αυτοκινήτων μεταξύ δύο φορέων της Treuhand ήταν ίσως ιδιαίτερα χαμηλή, η Επιτροπή έκρινε ότι τούτο ήταν αδιάφορο δεδομένου ότι αφορούσε εσωτερική πράξη της Treuhand.

(45) Οι ισπανικές αρχές υποστήριξαν επιπλέον ότι δεν υπήρχε καμία λογική τιμή αγοράς και για το λόγο αυτό η Επιτροπή δεν είχε μπορέσει να καθορίσει τη διαμφισβητούμενη κρατική ενίσχυση, όπως απαιτεί ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 659/1999, η νομολογία και η πρακτική της ίδιας της Επιτροπής.

(46) Οι ισπανικές αρχές παρέσχον επίσης πληροφορίες σχετικά με τη λογιστική αξία των συγκεκριμένων ναυπηγείων και των υπολογιζόμενων επιχειρηματικών κινδύνων για κάθε ένα απ' αυτά. Οι κίνδυνοι διαιρέθηκαν σε τρία στοιχεία: επιχειρηματικός κίνδυνος με τις ισχύουσες συμβάσεις, επιχειρηματικός κίνδυνος λόγω της υποχρησιμοποίησης της παραγωγικής ικανότητας και άλλοι επιχειρηματικοί κίνδυνοι (εμπορικοί, εργατικοί και φορολογικοί). Οι ισπανικές αρχές ισχυρίστηκαν ότι χρησιμοποιώντας τη λογιστική αξία ως αναφορά και μειώνοντας τους υπολογιζόμενους κινδύνους, η τιμή της μίας πεσέτας ανά επιχείρηση αντικατοπτρίζει την κανονική αξία και, ως εκ τούτου, δε συνεπάγεται κανένα πλεονέκτημα για τον αγοραστή δηλαδή τη Bazán/IZAR (βλέπε πίνακα1).

[1] Συλλ. 1980, σ. 1205.
[2] Συλλ. 1994, σ. I-877.
[3] Συλλ. 1998, σ. I-7907.
[4] ΕΕ L 385 της 31.12.1994, σ. 1.

Πίνακας 1

Λογιστικές αξίες και επιχειρηματικοί κίνδυνοι κάθε πράξης τον Ιούλιο 2000

(σε εκατ. ευρώ)

Επιχείρηση	Λογιστική αξία	Υπολογιζόμενος κίνδυνος	Υπολογιζόμενη καθαρή αξία
Επιχειρήσεις πωληθείσες από την AESA στη Bazán			
Puerto Real	68,8	[…] (*)	[…]
Sestao	91,1	[…]	[…]
Σεβίλλη	37,8	[…]	[…]
Επιχειρήσεις πωληθείσες από τη SEPI στη Bazán			
Κάδιξ	– 20,9	[…]	[…]
Juliana	– 31,6	[…]	[…]
Manises	– 14,7	[…]	[…]
Astano	1,0	[…]	[…]

(*) Εμπιστευτικά στοιχεία.

(47) Σε αντίδραση στα σχόλια της Δανίας, οι ισπανικές αρχές ισχυρίστηκαν ότι τα σχετικά με την ενίσχυση στη Bazán δεν επηρεάζουν τη διαδικασία αυτή και, ως εκ τούτου, δεν είναι σχετικά. Οι ισπανικές αρχές, επιπλέον, αρνήθηκαν τους ισχυρισμούς ότι οι πράξεις μεταξύ της AESA και της SEPI αποτελούν ενίσχυση, δεδομένου ότι δε συνεπάγονται καμία αδικαιολόγητη ροή πόρων. Τέλος, οι ισπανικές αρχές δηλώνουν ότι τα προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζουν τα δανικά ναυπηγεία δεν οφείλονται στον ανταγωνισμό των ισπανικών ναυπηγείων αλλά στον αθέμιτο ανταγωνισμό της Κορέας.

(48) Όσον αφορά τα σχόλια που διαβίβασε το Ηνωμένο Βασίλειο, οι ισπανικές αρχές εκδηλώνουν την έκπληξή τους για τους ισχυρισμούς περί διασταυρούμενων παρεμβάσεων μεταξύ της στρατιωτικής και εμπορικής παραγωγής δεδομένου ότι το Ηνωμένο Βασίλειο διαθέτει πολλά ναυπηγεία μεικτή παραγωγή, εμπορική και στρατιωτική. Επίσης αρνούνται ότι τα ισπανικά ναυπηγεία έχουν τύχει οποιουδήποτε μέτρου που δεν έχει εγκρίνει η Επιτροπή.

Σχόλια μετά τη δεύτερη επέκταση

(49) Μετά τη δεύτερη επέκταση της διαδικασίας, οι ισπανικές αρχές υπέβαλαν στην Επιτροπή τα ακόλουθα επιχειρήματα σχετικά με τους λόγους για τους οποίους, κατά τη γνώμη τους, τα δάνεια και οι μεταβιβάσεις κεφαλαίου που αναλύει η Επιτροπή δεν αποτελούν κρατική ενίσχυση.

(50) Καταρχάς, οι ισπανικές αρχές ισχυρίζονται ότι η SEPI ενήργησε ως ιδιώτης επενδυτής σε μία οικονομία αγοράς που έχει ως στόχο την επίτευξη μεγαλυτέρων κερδών και ότι η Επιτροπή δεν έχει αποδείξει ότι οι πόροι της SEPI προέρχονται από το κράτος ή μπορούν να καταλογιστούν σε αυτό.

(51) Όσον αφορά τα δάνεια της SEPI στο Κάδιξ, τη Juliana και το Manises, οι ισπανικές αρχές δηλώνουν ότι όταν, στις 22 Δεκεμβρίου 1999, η SEPI ανέλαβε τις τρεις επιχειρήσεις, αυτές είχαν αντιστοίχως χρέη προς την AESA 120 800 000 ευρώ (το Κάδιξ), 47 200 000 ευρώ (η Juliana) και 24 100 000 ευρώ (το Manises). Αυτό που έπραξε η SEPI ήταν να αναλάβει αυτές τις πιστώσεις της AESA. Δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αυτό αποτελεί νέα ενίσχυση των ναυπηγείων. Επιπλέον, τα επιτόκια που εφαρμόστηκαν ήταν ανάλογα με το επιτόκιο της αγοράς (MIBOR συν οκτώ μονάδες).

(52) Όσον αφορά τη μεταβίβαση κεφαλαίου 252 400 000 ευρώ από τη SEPI στην AESA, οι ισπανικές αρχές δηλώνουν, καταρχάς, ότι το κεφάλαιο δεν μεταβιβάστηκε στις 18 Ιουλίου του 2000, όπως αναφέρεται στην κίνηση της διαδικασίας, αλλά τον Σεπτέμβριο του ιδίου έτους. Κατά τη στιγμή αυτή η AESA δεν ασκούσε καμία δραστηριότητα δεδομένου ότι είχε πωλήσει ήδη τα τελευταία της ναυπηγεία στην Bazán. Κατά συνέπεια, η μεταβίβαση αυτή του κεφαλαίου δε μπορεί να προκάλεσε καμία νόθευση του ανταγωνισμού και προοριζόταν για την οργάνωση του κλεισίματος που είχε οριστεί για την AESA. Η Ισπανία σχετικά με το θέμα αυτό αναφέρεται στην απόφαση του Δικαστηρίου, της 21ης Μαρτίου 1991 στην υπόθεση C-303/88 ENI-Lanerossi [1].

(53) Όσον αφορά τις «ύποπτες» μεταβιβάσεις κεφαλαίου στην Astano, το Κάδιξ, τη Juliana και το Manises, οι ισπανικές αρχές δηλώνουν ότι στις ετήσιες εκθέσεις της IZAR του 2000 περιλαμβάνονται ζημίες 68 200 000 ευρώ που έχουν σχέση με την αγορά των τεσσάρων προαναφερθέντων ναυπηγείων. Σύμφωνα με τις ισπανικές αρχές, δεν καταβλήθηκε καμία ενίσχυση της SEPI στα ναυπηγεία πριν αυτά μεταβιβαστούν στην Bazán.

(54) Οι ισπανικές αρχές προβάλλουν επίσης πολλά επιχειρήματα κατά του ενδεχόμενου τμήμα της εγκριθείσας ενίσχυσης το 1997 θα κριθεί ασυμβίβαστο σε περίπτωση που η Επιτροπή αποφασίσει ότι έχουν χορηγηθεί παράνομα επιπλέον ενισχύσεις στα δημόσια ισπανικά ναυπηγεία.

[1] Συλλ. 1991, σ. I-1433.

(55) Όσον αφορά τα σχόλια τρίτων, οι ισπανικές αρχές συμφωνούν πλήρως με ό,τι δήλωσε η IZAR. Σύμφωνα με το πρόβλημα της παραγωγής πολυτελών γιοτ που ανέφεραν τα άλλα δύο μέρη, οι ισπανικές αρχές ισχυρίζονται, καταρχάς, ότι τα σκάφη αυτά δεν καλύπτονται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1540/98 και ότι, ως εκ τούτου, τα σχόλια δεν πρέπει να ληφθούν υπόψη. Επιπλέον, τα πολυτελή αυτά γιοτ κατασκευάζονται από την IZAR χωρίς καμία κρατική ενίσχυση, το δε τμήμα της παγκόσμιας αγοράς της IZAR στην αγορά αυτή είναι ελάχιστο (λιγότερο από [...] %). Επίσης αρνούνται ότι πραγματοποιήθηκαν οι υποτιθέμενες επενδύσεις στα ναυπηγεία του San Fernando και της Καρθαγένης.

V. **ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ**

Νομική βάση

(56) Σύμφωνα με το άρθρο 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ, είναι ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά κάθε ενίσχυση που χορηγείται από το κράτος μέλος ή με κρατικούς πόρους, υπό οποιαδήποτε μορφή, η οποία νοθεύει ή απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό ευνοώντας ορισμένες επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ των κρατών μελών συναλλαγές. Σύμφωνα με επανειλημμένες περιπτώσεις νομολογίας του Δικαστηρίου, πληρούται το κριτήριο ότι το εμπόριο επηρεάζεται εάν η δικαιούχος επιχείρηση πραγματοποιεί οικονομική δραστηριότητα στην οποία διενεργείται εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.

(57) Σύμφωνα με το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο ε) της συνθήκης ΕΚ, μπορούν να θεωρηθούν συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά ορισμένες κατηγορίες ενισχύσεων βάσει απόφασης που λαμβάνει το Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία, κατόπιν πρότασης της Επιτροπής. Σ' αυτή τη βάση, το Συμβούλιο εξέδωσε στις 29 Ιουνίου 1998, τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1540/98, ο οποίος ίσχυε από την 1η Ιανουαρίου 1999 μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2003, και ο οποίος εφαρμόζεται σε κάθε παράνομη ενίσχυση που έχει χορηγηθεί κατ' αυτή τη χρονική περίοδο, σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής για τον καθορισμό των κανόνων που εφαρμόζονται για την αξιολόγηση των παράνομων κρατικών ενισχύσεων ([1]).

(58) Η ναυπηγική είναι μία οικονομική δραστηριότητα που συνεπάγεται συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών. Ως εκ τούτου, η ενίσχυση στη ναυπηγική εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ.

(59) Η Επιτροπή παρατηρεί ότι σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1540/98, «ναυπήγηση» σημαίνει κατασκευή αυτοπροωθούμενων πρωτοπόρων εμπορικών πλοίων. Η Επιτροπή παρατηρεί επίσης ότι το άρθρο 2 του εν λόγω κανονισμού ορίζει ότι οι ενισχύσεις που χορηγούνται για τη ναυπήγηση, επισκευή και μετατροπή πλοίων μπορούν να συμβιβάζονται με την κοινή αγορά μόνο αν πληρούνται οι διατάξεις του κανονισμού. Τούτο εφαρμόζεται όχι μόνο στην ενίσχυση που χορηγείται στις επιχειρήσεις που αναπτύσσουν τέτοιες δραστηριότητες αλλά και στις σχετικές με αυτές επιχειρήσεις.

(60) Τον Αύγουστο 1997, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1013/97, η Επιτροπή, ενέκρινε κατ' εξαίρεση, σειρά μέτρων αναδιάρθρωσης των δημοσίων ισπανικών εμπορικών ναυπηγείων με σκοπό κατά τα τέλη του 1998 να μπορούν να είναι βιώσιμα. Συμπεριλαμβανομένων των ενισχύσεων που είχαν εγκριθεί προηγουμένως, το σύνολο ανερχόταν σε 318 000 εκατ. πεσέτες (1 900 εκατ. ευρώ).

(61) Το Συμβούλιο, δίνοντας τη σύμφωνο γνώμη του επισήμανε ότι οι ενισχύσεις αυτές χορηγούνταν για μόνη και τελευταία φορά. Η ισπανική κυβέρνηση ανέλαβε την υποχρέωση ότι τα ναυπηγεία δεν θα λάβουν καμία άλλη ενίσχυση αναδιάρθρωσης, διάσωσης, αντιστάθμισης ζημίας ή ιδιωτικοποίησης. Αυτό αντικατοπτρίστηκε στους όρους που καθορίστηκαν στην απόφαση της Επιτροπής με την οποία εγκρίθηκε η ενίσχυση και επισημάνθηκε και στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1540/98, άρθρο 5 παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο πρώτη περίπτωση, όπου ορίζεται ότι δε μπορεί να χορηγηθεί καμία ενίσχυση διάσωσης αναδιάρθρωσης σε επιχείρηση στην οποία χορηγηθεί τέτοια ενίσχυση σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1013/97.

(62) Κατά συνέπεια, οποιαδήποτε ενίσχυση ανώτερη από εκείνη που ενέκρινε η Επιτροπή στην αρχική της απόφαση τον Αύγουστο του 1997 είναι ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά, εξαιρουμένης της περίπτωσης που αυτή εγκριθεί σύμφωνα με άλλη νομική βάση.

(63) Η Επιτροπή παρατηρεί ότι τα ναυπηγεία του Sestao, του Puerto Real, της Σεβίλλης, του Κάδιξ και της Juliana κατασκευάζουν ή επισκευάζουν πλοία αυτή τη στιγμή και ότι, ως εκ τούτου, η δραστηριότητα των επιχειρήσεων αυτών εντάσσεται στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού. Το Manises και η Fene (πρώην Astano) μπορεί να θεωρηθούν ως σχετικές επιχειρήσεις. Η Επιτροπή παρατηρεί επιπλέον ότι η AESA και η IZAR, ως εταιρείες μητρικές ή ιδιοκτήτριες διαφόρων ναυπηγείων, μπορούν να εμπέσουν στο πλαίσιο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1540/98 άρθρο 1. Αυτό αντιστοιχεί στη γραμμή που η Επιτροπή έχει ακολουθήσει σε προηγούμενες αποφάσεις της σχετικά με τα δημόσια ισπανικά ναυπηγεία, και ειδικότερα στην απόφασή της με την οποία ενέκρινε την ενίσχυση του 1997 και εκείνη του 1999 ([2]) με την οποία κήρυξε ασυμβίβαστη την ενίσχυση της SEPI στην AESA.

Αξιολόγηση της ενίσχυσης κατά τις διάφορες μεταβιβάσεις

(64) Όπως επισημάνθηκε προηγουμένως, η περίπτωση αυτή καλύπτει τρεις διαφορετικές μεταβιβάσεις επιχειρήσεων μεταξύ διαφορετικών εταιρειών χαρτοφυλακίου και την ενδεχόμενη ενίσχυση που έχει σχέση με τις μεταβιβάσεις αυτές. Η αξιολόγηση θα ολοκληρωθεί αφού εξεταστούν οι διάφορες σχετικές απόψεις καθεμίας από τις τρεις μεταβιβάσεις. Ως εκ τούτου, τα θέματα που τίθενται στην κίνηση της διαδικασίας και στις δύο επεκτάσεις δε μπορούν να εξεταστούν χωριστά.

([1]) ΕΕ C 119 της 22.5.2002, σ. 22.

([2]) ΕΕ L 37 της 12.2.2000, σ. 22.

1. *Ο ρόλος της SEPI*

(65) Κατά την κίνηση της διαδικασίας και τις επεκτάσεις η Επιτροπή υπέθεσε ότι η SEPI ενεργούσε εξ ονόματος του κράτους, δηλαδή, ότι η συμπεριφορά της κατά τις διάφορες μεταβιβάσεις οφείλονταν σε κρατικές αποφάσεις. Οι ισπανικές αρχές προέβαλαν τον ισχυρισμό αυτό, δηλώνοντας ότι η SEPI λειτουργεί ανεξάρτητα και, ως εκ τούτου, η συμπεριφορά της δεν καταλογίζεται στο κράτος. Εν πάση περιπτώσει, κατά τη γνώμη των ισπανικών αρχών, η SEPI ενήργησε ως ιδιώτης επενδυτής σε ελεύθερη αγορά και επομένως, οι πόροι που χορήγησε στην περίπτωση αυτή δε μπορούν να θεωρηθούν ως κρατική ενίσχυση.

(66) Η Επιτροπή παρατηρεί ότι η SEPI είναι δημόσια εταιρεία χαρτοφυλακίου, η οποία εξαρτάται άμεσα από το Υπουργείο Οικονομικών και, ως εκ τούτου, θεωρείται δημόσια επιχείρηση βάσει της οδηγίας 2000/52/ΕΚ της Επιτροπής, της 26ης Ιουλίου 2000 ([1]), με την οποία τροποποιείται η οδηγία 80/723/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 25ης Ιουνίου 1980 ([2]), δεδομένου ότι οι δημόσιες αρχές λόγω της κυριότητας ή της χρηματοοικονομικής συμμετοχής τους μπορούν να ασκήσουν άμεσα ή έμμεσα δεσπόζουσα επιρροή επί της SEPI.

(67) Το Δικαστήριο καθόρισε πότε νοείται ότι οι πόροι θεωρούνται κρατικοί, δηλώνοντας ότι ακόμα και αν τα ποσά που αντιστοιχούν στο συγκεκριμένο μέτρο δεν έχουν καταβληθεί από το δημόσιο ταμείο, το γεγονός ότι εξακολουθούν να ευρίσκονται υπό δημόσιο έλεγχο και, ως εκ τούτου, στη διάθεση των αρμοδίων εθνικών αρχών, είναι αρκετό για να θεωρηθούν κρατικοί πόροι (απόφαση του Δικαστηρίου, της 23ης Νοεμβρίου 1999, στην υπόθεση C-83/98, P. France/Ladbroke Racing και Επιτροπή ([3])). Τούτο εφαρμόζεται σαφώς στους πόρους της SEPI.

(68) Το Δικαστήριο στην απόφαση της 16ης Μαΐου 2002 στην υπόθεση C-482/99, Stardust Marine ([4]) συνόψισε τα κριτήρια με τα οποία μπορεί να καταλογιστεί σε κράτος ένα μέτρο ενίσχυσης που λαμβάνει για δημόσια επιχείρηση. Σύμφωνα με το Δικαστήριο, αυτό μπορεί να συναχθεί από μία σειρά παράγωγων ενδείξεων των περιστάσεων της υπόθεσης και του πλαισίου στο οποίο λήφθηκε το μέτρο.

(69) Παραδείγματα ενδείξεων που ανέφερε το Δικαστήριο για την ενσωμάτωση της δημόσιας επιχείρησης στις δομές της δημόσιας διοίκησης, είναι η φύση των δραστηριοτήτων και η άσκησή τους στην αγορά υπό κανονικές συνθήκες ανταγωνισμού από ιδιωτικές επιχειρήσεις, το νομικό πρόσωπο της επιχείρησης (υπόκειται στο δημόσιο δίκαιο ή στο κανονικό δίκαιο εταιρειών), η ένταση της επίβλεψης που ασκείται στη διαχείριση από μέρους των δημοσίων αρχών ή οποιαδήποτε άλλη ένδειξη που σημαίνει, στην ειδική περίπτωση, συμμετοχή των δημοσίων αρχών στην έγκριση του μέτρου ή του μη πιθανού ενδεχομένου να μη συμμετέχουν, λαμβανομένου υπόψη επίσης και του πλαισίου του μέτρου, του περιεχομένου του ή των όρων που περιλαμβάνει.

(70) Η SEPI είναι μία επιχείρηση με ειδικό νομικό καθεστώς δεδομένου ότι, π.χ. οι ετήσιες εκθέσεις της δεν εντάσσονται στις δημόσιες εκθέσεις της χώρας. Η επιχείρηση διευθύνεται από ένα διοικητικό συμβούλιο που αποτελείται, κατά μεγάλο μέρος, από υφυπουργούς και άλλα άτομα που συνδέονται άμεσα με την κυβέρνηση. Οι δραστηριότητές της περιλαμβάνουν την ιδιωτικοποίηση κρατικών επιχειρήσεων, δραστηριότητες που συνδέεται ιδιαίτερα με τις δημόσιες υποθέσεις. Επιπλέον η SEPI κατά το παρελθόν είχε ενεργήσει, όσον αφορά τα ναυπηγεία, κατά τρόπο που μπορεί να καταλογιστεί στο κράτος, όπως ήταν η παροχή τμήματος των ενισχύσεων αναδιάρθρωσης που εγκρίθηκαν το 1997 και της παράνομης ενίσχυσης του 1998 ([5]). Παρατηρείται επίσης ότι η SEPI παρέχει κρατικές ενισχύσεις σε άλλο πλαίσιο, όπως στην ανθρακοβιομηχανία ([6]).

(71) Βάσει των προηγούμενων στοιχείων του αιτιολογικού 66 και 67 συνάγεται ότι οι πόροι της SEPI είναι κρατικοί. Επιπλέον, στα στοιχεία του αιτιολογικού 68 έως 70 εξηγείται πώς η χορήγηση πόρων σε ναυπηγικές επιχειρήσεις μπορεί να θεωρηθεί ότι καταλογίζεται στο κράτος δεδομένου ότι οι πόροι αυτοί χορηγούνται υπό όρους που δε συμφωνούν με τις αρχές της οικονομίας της αγοράς.

(72) Η γενική αρχή που εφαρμόζεται στις χρηματοοικονομικές συναλλαγές μεταξύ του κράτους και των δημοσίων επιχειρήσεων είναι η καλούμενη του ιδιώτη επενδυτή σε οικονομία ελεύθερης αγοράς. Δεδομένου ότι οι πόροι της SEPI είναι κρατικοί, έχει ουσιαστική σημασία η SEPI, στις χρηματοοικονομικές συναλλαγές με τις ναυπηγικές θυγατρικές της (είτε πρόκειται για επιχειρήσεις με οικονομικές δραστηριότητες ή επιχειρήσεις χαρτοφυλακίου που περιλαμβάνουν άλλες επιχειρήσεις) να λειτουργεί πλήρως σύμφωνα με την αρχή του ιδιώτη επενδυτή σε οικονομία ελεύθερης αγοράς.

(73) Η αρχή του ιδιώτη επενδυτή σε οικονομία ελεύθερης αγοράς εξηγείται λεπτομερώς στην ανακοίνωση της Επιτροπής στα κράτη μέλη σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 92 και 93 της συνθήκης και του άρθρου 5 της οδηγίας 80/723/ΕΟΚ της Επιτροπής στις δημόσιες επιχειρήσεις του βιομηχανικού τομέα ([7]). Το Δικαστήριο δήλωσε επίσης, π.χ. στην απόφασή του της 10ης Ιουλίου 1986, στην υπόθεση C 40/85, Βέλγιο κατά Επιτροπής [Boch ([8])] ότι ο κατάλληλος τρόπος για να καθοριστεί κατά πόσο το μέτρο αποτελεί κρατική ενίσχυση είναι να εφαρμοστεί το κριτήριο το οποίο στηρίζεται στις δυνατότητες της επιχείρησης να εξεύρει τα εν λόγω ποσά στις ιδιωτικές αγορές κεφαλαίων υπό τις ίδιες συνθήκες και ειδικότερα, εάν υπό παρόμοιες περιστάσεις, ιδιώτης εταίρος στηριζόμενος στις προβλέψιμες δυνατότητες αποδοτικότητας, ανεξάρτητα από κάθε άποψη κοινωνικής, περιφερειακής ή κλαδικής πολιτικής, θα είχε προβεί σε παρόμοια εισφορά κεφαλαίου.

([1]) ΕΕ L 193 της 29.7.2000, σ. 75.
([2]) ΕΕ L 195 της 29.7.1980.
([3]) Συλλ. 2000, σ. I-3271.
([4]) Συλλ. σ. I-4397.
([5]) ΕΕ L 37 της 12.2.2000, σ. 22.
([6]) ΕΕ L 296 της 30.10.2002, σ. 73.
([7]) ΕΕ C 307 της 13.11.1993, σ. 3.
([8]) Συλλ. 1986, σ. 2321.

(74) Η Επιτροπή δεν αποκλείει ότι οι πόροι που χορηγεί η SEPI μπορεί να μην περιλαμβάνουν στοιχεία ενίσχυσης υπό την προϋπόθεση ότι η SEPI τηρεί την αρχή του ιδιώτη επενδυτή στην ελεύθερη αγορά. Ως εκ τούτου, για κάθε πράξη που θα εξετάσει η Επιτροπή θα αξιολογήσει κατά πόσον η SEPI ενήργησε σύμφωνα με την αρχή του ιδιώτη επενδυτή στην ελεύθερη αγορά.

(75) Οι ισπανικές αρχές υποστηρίζουν επίσης ότι οι πράξεις στο πλαίσιο του ομίλου SEPI δεν χρειάζεται να αντιστοιχούν στις συνθήκες της ελεύθερης αγοράς και αναφέρονται σε περιπτώσεις όπου η Επιτροπή δεν απαίτησε οι πράξεις εντός του ομίλου να πραγματοποιούνται υπό συνθήκες ελεύθερης αγοράς.

(76) Η Επιτροπή θεωρεί ότι παρότι σε ορισμένες πολύ ειδικές περιπτώσεις μπορεί να γίνει δεκτό στο πλαίσιο ενός κρατικού ομίλου οι επιχειρήσεις να μεταβιβάζονται υπό μη εμπορικές συνθήκες, αυτό δε μπορεί να γίνει δεκτό όταν μεταβιβάζονται κρατικοί πόροι σε επιχειρήσεις που ανταγωνίζονται με άλλες στην κοινή αγορά.

2. *Ενίσχυση σε πράξεις που συνδέονται με τη μεταβίβαση 1 μεταξύ της AESA και της SEPI*

(77) Στις 28 Δεκεμβρίου 1999, η SEPI αγόρασε από την AESA τις τρεις επιχειρήσεις της Juliana, του Κάδιξ και του Manises. Υπάρχουν δύο στοιχεία που πρέπει να αξιολογηθούν για να καθοριστεί κατά πόσον υπάρχει στη μεταβίβαση αυτή κρατική ενίσχυση. Το ένα πρόβλημα είναι κατά πόσον η τιμή αγοράς που κατέβαλε η SEPI στην AESA είναι τιμή ελεύθερης αγοράς και το άλλο κατά πόσον στα δάνεια που η SEPI κατέβαλε στις επιχειρήσεις που αγόρασε τηρήθηκε η αρχή του ιδιώτη επενδυτή στην ελεύθερη αγορά.

α) Τιμή αγοράς

(78) Καταρχάς, παρατηρείται ότι οι ισπανικές αρχές ενημέρωσαν την Επιτροπή ότι η τιμή που κατέβαλαν για τις τρεις επιχειρήσεις ανήλθε σε 15 302 000 ευρώ και όχι σε 60 εκατ. όπως αναφέρεται στην κίνηση της διαδικασίας. Οι ισπανικές αρχές είχαν ισχυριστεί προηγουμένως ότι τα 15 302 000 ευρώ που είχε καταλάβει η SEPI για τις τρεις επιχειρήσεις αντιστοιχούσαν στην λογιστική αξία κατά τη στιγμή της μεταβίβασης, αλλά σε ένα τελευταίο στάδιο της έρευνας ενημέρωσαν ότι αυτή ήταν η λογιστική αξία προηγούμενης ημερομηνίας, του 1999, που δεν είχε ακόμα προσδιοριστεί.

(79) Οι ισπανικές αρχές ισχυρίζονται επίσης ότι η SEPI δεν όφειλε να καταβάλει την τιμή αγοράς δεδομένου ότι είχε αγοράσει τα τρία ναυπηγεία για να τα ιδιωτικοποιήσει. Ωστόσο, η αξιολόγηση του μέτρου ως κρατικής ενίσχυσης δεν εξαρτάται από το στόχο του αλλά από το αποτέλεσμά του. Το γεγονός ότι τα ναυπηγεία αγοράστηκαν για έναν υποτιθέμενο σκοπό (την ιδιωτικοποίηση) δεν αποτελεί λόγο για να αποκλειστεί το ότι η πράξη μπορεί να αποτελεί κρατική ενίσχυση. Επιπλέον, λαμβανομένου υπόψη ότι η SEPI είναι κρατική εταιρεία χαρτοφυλακίου, θα πρέπει να επαναληφθεί ότι οι χρηματοοικονομικές πράξεις μεταξύ της SEPI και επιχειρήσεων που ανταγωνίζονται στην κοινή αγορά θα πρέπει πάντα να στηρίζονται στις αρχές της ελεύθερης αγοράς. Κατά συνέπεια, εάν η SEPI κατέβαλε για μία επιχείρηση τιμή ανώτερη από εκείνη της αγοράς, βρισκόμαστε ενώπιον κρατικής ενίσχυσης προς τον αγοραστή, που στην περίπτωση αυτή είναι η AESA.

(80) Η Επιτροπή παρατηρεί ότι η SEPI δεν πέτυχε την ιδιωτικοποίηση των τριών επιχειρήσεων. Αντίθετα πωλήθηκαν τον Ιούλιο του 2000 στη Bazán, θυγατρική της SEPI, δηλαδή, επτά μήνες μετά την πράξη πώλησης, έναντι μίας πεσέτας η καθεμία.

(81) Οι ετήσιες εκθέσεις των επιχειρήσεων αυτών δείχνουν ότι η λογιστική αξία όλων μαζί και καθεμίας από τις τρεις επιχειρήσεις, κατά τα τέλη του 1999, τρεις μέρες μετά την πώληση, ήταν αρνητική ανερχόμενη συνολικά σε ποσό − 40 646 000 το οποίο αναλύεται στα ακόλουθα ποσά: Κάδιξ − 13 745 000 ευρώ, Juliana − 18 679 000 ευρώ, Manises − 8 222 000 ευρώ.

(82) Επιπλέον, σύμφωνα με όσα εξηγήθηκαν προηγουμένως, οι ισπανικές αρχές αξιολόγησαν την τιμή αγοράς των τριών αυτών επιχειρήσεων τον Ιούλιο 2000, όταν αυτές μεταβιβάστηκαν στη Bazán. Οι ισπανικές αρχές υποστηρίζουν ότι κατά τη στιγμή αυτή η τιμή στην αγορά ήταν η λογιστική αξία μείον τον υπολογιζόμενο επιχειρηματικό κίνδυνο ο οποίος δεν είχε συμπεριληφθεί στο ισοζύγιο των επιχειρήσεων. Ο κίνδυνος συνίστατο π.χ. σε ζημία λόγω πλοίων υπό κατασκευή και δαπανών που θα προέκυπταν από δραστηριότητα χαμηλότερη της κανονικής. Παρότι οι παράγοντες αυτοί μπορεί να τροποποιηθούν με τον καιρό, θα ήταν λογικό να συναχθεί ότι δεν άλλαξαν αισθητά κατά την εξάμηνη χρονική περίοδο. Για τις τρεις υπό εξέταση επιχειρήσεις οι ισπανικές αρχές υπολόγισαν ότι ο συνολικός επιχειρηματικός κίνδυνος ανερχόταν, τον Ιούλιο 2000, σε 25 300 000 ευρώ.

(83) Για το λόγο αυτό, η Επιτροπή συνάγει ότι, στις 28 Δεκεμβρίου 1999, η SEPI κατέβαλε 15 302 000 ευρώ για τρεις επιχειρήσεις που παρουσίαζαν αρνητική λογιστική αξία μείον 40 646 000 ευρώ τρεις μέρες μετά, συν τον επιχειρηματικό κίνδυνο που επτά μήνες αργότερα υπολογίστηκε σε 25 300 000 ευρώ. Μπορεί, ως εκ τούτου, να συναχθεί ότι η SEPI κατέβαλε για τις επιχειρήσεις αυτές τιμή ανώτερη από την τιμή της αγοράς. Οποιοδήποτε ποσό που υπερβαίνει την τιμή της αγοράς πρέπει να θεωρηθεί ως κρατική ενίσχυση προς τον πωλητή, δηλαδή την AESA.

(84) Η Επιτροπή στην αίτησή πληροφοριών του Ιουλίου 2002 ζήτησε αντίγραφα όλων των εγγράφων που μπορούν να αποσαφηνίσουν την αξιολόγηση των επιχειρήσεων κατά τη στιγμή της μεταβίβασης κυριότητας. Η Ισπανία δεν παρέσχε στοιχεία σχετικά με τη μεταβίβαση αυτή και, ως εκ τούτου, η Επιτροπή μπορεί στηριζόμενη στα διαθέσιμα στοιχεία να υπολογίσει μόνο την τιμή της αγοράς.

(85) Η τιμή της αγοράς στην περίπτωση αυτή θα αντιστοιχούσε προς τη λογιστική αξία μείον τους επιχειρηματικούς κινδύνους. Λόγω έλλειψης πληροφοριών, η Επιτροπή δεν είναι σε θέση να υπολογίσει την ακριβή τιμή των εν λόγω επιχειρηματικών κινδύνων. Για να αποκλειστεί η περίπτωση υπερεκτίμησης των κινδύνων αυτών, προβαίνει, ως εκ τούτου, σε μία προσεκτική θεώρηση και υποθέτει ότι οι κίνδυνοι αυτοί είναι μηδενικοί. Κατά συνέπεια, υπό τις σημερινές συνθήκες μία λογική προσέγγιση στην τιμή της αγοράς θα ήταν η μεγαλύτερη δυνατή προσέγγιση προς τη λογιστική αξία.

(86) Η καλύτερη διαθέσιμη αξιολόγηση της λογιστικής αξίας κατά την ημερομηνία της πράξης, δηλαδή στις 28 Δεκεμβρίου 1999, είναι η λογιστική αξία στις 31 Δεκεμβρίου 1999, η οποία είναι αρνητική: μείον 40 646 000 ευρώ. Λαμβανομένου του αριθμητικού αυτού στοιχείου ως βάσης, η τιμή στην αγορά των τριών επιχειρήσεων δεν υπερβαίνει το ποσό αυτό.

(87) Με βάση τις διαθέσιμες πληροφορίες, μπορεί να συναχθεί, ως εκ τούτου, ότι η AESA πούλησε στη SEPI, έναντι 15 302 000 ευρώ, τρεις επιχειρήσεις η αξία των οποίων ήταν το πολύ μείον 40 646 000 ευρώ, το οποίο σημαίνει κέρδος για την AESA τουλάχιστον 55 948 000 ευρώ.

(88) Εν κατακλείδι, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η καταβολή από μέρους της SEPI 15 302 000 ευρώ για τις τρεις επιχειρήσεις του Κάδιξ, της Juliana και του Manises συμφωνεί με την αρχή του ιδιώτη επενδυτή στην ελεύθερη αγορά. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι το κέρδος των 55 948 000 ευρώ που επέτυχε η AESA αποτελεί κρατική ενίσχυση. Μετά την πώληση, η AESA είχε στην κατοχή της άλλα τρία εμπορικά ναυπηγεία. Η κρατική αυτή ενίσχυση ήταν παράνομη δεδομένου ότι δεν κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή και δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά εφόσον δε μπορεί να εγκριθεί ως ενίσχυση αναδιάρθρωσης ή οιουδήποτε άλλου είδους.

(89) Από τις ετήσιες εκθέσεις του 1998 και 1999 της AESA και των επιχειρήσεων που είχε στην κατοχή της, προκύπτει ότι η συνέχεια όλων των πράξεων εξαρτάτο από την οικονομική ενίσχυση από μέρους του αντίστοιχου μετόχου, δηλαδή της SEPI προς την AESA και της AESA προς τα ναυπηγεία. Βάσει των πληροφοριών αυτών η Επιτροπή συνάγει ότι η ενίσχυση που χορήγησε η SEPI στην AESA κατά την πράξη αυτή αφορούσε τις τρεις επιχειρήσεις των οποίων η AESA εξακολουθούσε να είναι κάτοχος (του Sestao, της Σεβίλλης και του Puerto Real). Στην απόφαση της Επιτροπής [1] σχετικά με την παράνομη κρατική ενίσχυση που χορήγησε η SEPI στην AESA το 1998, η οποία επικυρώθηκε εκ των υστέρων από το Δικαστήριο με την απόφασή του, της 21ης Μαρτίου 2002, στην υπόθεση C-36/00, Ισπανία κατά Επιτροπής [2], η Επιτροπή είχε ήδη καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η κρατική ενίσχυση προς την AESA ήταν κρατική ενίσχυση για τις ναυπηγικές δραστηριότητές της.

β) Δάνεια της SEPI σε τρία ναυπηγεία τον Δεκέμβριο 1999

(90) Η Επιτροπή κατά την δεύτερη επέκταση της διαδικασίας παρατηρεί ότι η SEPI χορήγησε το 1999 στις τρεις επιχειρήσεις της Juliana, του Κάδιξ και του Manises δάνεια ύψους 194 400 000 ευρώ. Η Επιτροπή υποψιάζεται ότι μπορεί να πρόκειται για κρατικές ενισχύσεις προς τις επιχειρήσεις αυτές.

(91) Όσον αφορά τα γεγονότα η κατάσταση έχει ως εξής. Αυτά τα τρία ναυπηγεία (της Juliana, του Κάδιξ και του Manises) είχαν σωρεύσει χρέος προς την AESA ύψους 192 100 000 ευρώ. Όταν η SEPI ανέλαβε τις τρεις επιχειρήσεις, επίσης χορήγησε προκαταβολή 192 100 000 ευρώ (στο Κάδιξ: 120,8 εκατ., στη Juliana 47,2 εκατ., στο Manises 24,1 εκατ.) που χρησιμοποιήθηκαν για την επιστροφή των δανείων στην AESA. Τα δάνεια αυτά χορηγήθηκαν με επιτόκιο ίσο προς το MIBOR συν 8 μονάδες. Η SEPI από την πλευρά της ανέλαβε την πίστωση των 192 100 000 ευρώ της AESA. Η διαφορά μεταξύ των 192 100 000 ευρώ και των 194 400 000 ευρώ που δηλώθηκαν κατά τη δεύτερη επέκταση της διαδικασίας (2 100 000 ευρώ) οφείλεται σε μικρά δάνεια που είχε ήδη χορηγήσει η SEPI στα ναυπηγεία.

(92) Από πλευράς κρατικής ενίσχυσης, η αξιολόγηση πρέπει να επικεντρωθεί στην πράξη με την οποία κρατικοί πόροι μεταβιβάστηκαν από το κράτος στους δικαιούχους δηλαδή με το δάνειο των 192 100 000 ευρώ της SEPI προς τις τρεις επιχειρήσεις: της Juliana, του Κάδιξ και του Manises. Υποτίθεται ότι η διαφορά των 2 100 000 ευρώ μεταξύ του ποσού αυτού και των 194 400 000 ευρώ που δηλώθηκαν κατά τη δεύτερη επέκταση της διαδικασίας δεν αποτελεί κρατική ενίσχυση δεδομένου ότι δεν έχει προσδιοριστεί πότε και πώς χορηγήθηκε.

(93) Το στοιχείο που πρέπει να αξιολογηθεί είναι, όπως το Δικαστήριο καθόρισε στην υπόθεση 40/85 (Boch), εάν υπό παρόμοιες περιστάσεις, ιδιώτης εταίρος θα είχε χορηγήσει τα δάνεια αυτά, στηριζόμενος στις προβλέψιμες δυνατότητες αποδοτικότητας ανεξάρτητα από κάθε άποψη κοινωνικής περιφερειακής ή κλαδικής πολιτικής. Ως εκ τούτου, το θέμα είναι κατά πόσον ένας ιδιώτης επενδυτής, ακόμα και αν λάμβανε την απόφαση σε επίπεδο ολόκληρου του ομίλου, θα ανέμενε σε μία κανονική οικονομία ελεύθερης αγοράς αποδοτικότητα αποδεκτή ανάλογα με το επενδυθέν κεφάλαιο. Το Δικαστήριο, στις αποφάσεις της 29ης Απριλίου 1999 στην απόφαση C-342/96, Ισπανία κατά Επιτροπής, και της 29ης Ιουνίου 1999, στην υπόθεση C-256/97, DMT [3], επιβεβαίωσε ότι μία κατάλληλη μέθοδος για να καθοριστεί εάν το δάνειο αποτελεί κρατική ενίσχυση είναι να εφαρμοστεί το κριτήριο του κατά πόσον η επιχείρηση μπορούσε να λάβει τα αναγκαία ποσά από την ιδιωτική αγορά κεφαλαίων, πράγμα που καλείται η δοκιμή του ιδιώτη επενδυτή στην ελεύθερη αγορά.

(94) Οι ετήσιες εκθέσεις της Juliana, του Κάδιξ και του Manises δείχνουν σαφώς ότι αυτές οι τρεις επιχειρήσεις ήταν προβληματικές. Καθεμία από αυτές είχε λογιστική αξία αρνητική κατά τα τέλη του 1998 και σημείωσε ζημίες το 1999. Ο ελεγκτής επίσης δήλωσε στους ετήσιους λογαριασμούς, τόσο του 1998 όσο και του 1999, ότι οι επιχειρήσεις χρειάζονταν τη στήριξη των μετόχων τους για να μπορέσουν να συνεχίσουν να λειτουργούν. Επιπλέον, δεν υπήρχαν ενδείξεις ότι η δυσχερής χρηματοοικονομική κατάσταση των ναυπηγείων επρόκειτο να βελτιωθεί.

[1] ΕΕ L 37 της 12.2.2000, σ. 22.
[2] Συλλ. 2002, σ. I-3243.
[3] Υπόθεση C-342/96, Ισπανία κατά Επιτροπής Συλλ. 1999, σ. I-2459, παράγραφοι 41 και 42 και υπόθεση C-256/97 DMT Συλλ. 1999, σ. I-3933, παράγραφοι 22 έως 24, καθώς και τα σημεία 334 έως 336 των συμπερασμάτων του Γενικού Εισαγγελέα, κυρίου Jacobs, στην υπόθεση αυτή.

(95) Για τους λόγους αυτούς μπορεί να προσδιοριστεί ότι οι τρεις επιχειρήσεις δεν ήταν ικανές να λάβουν δάνεια από την ιδιωτική αγορά κεφαλαίων. Δηλαδή, τα δάνεια αυτά δε μπορούν να υποβληθούν στη δοκιμή του ιδιώτη επενδυτή στην ελεύθερη αγορά. Για τους ίδιους λόγους, η SEPI δεν μπορούσε να αναμένει επιστροφή των δανείων με τους τόκους τους. Κατά συνέπεια, κατά τη χορήγηση των πόρων αυτών από τη SEPI στα ναυπηγεία δεν τηρήθηκε η αρχή του ιδιώτη επενδυτή στην ελεύθερη αγορά και τα δάνεια αποτελούν κρατική ενίσχυση προς τις τρεις επιχειρήσεις. Η κρατική αυτή ενίσχυση ήταν παράνομη δεδομένου ότι δεν κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή και δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά αφού δεν μπορεί να εγκριθεί ως ενίσχυση αναδιάρθρωσης ή οποιουδήποτε άλλου είδους.

(96) Σύμφωνα με τις ισπανικές αρχές, τα δάνεια των 192 100 000 ευρώ επεστράφησαν με τόκους, στη SEPI, στις 12 Σεπτεμβρίου 2000, από την IZAR, η οποία την εποχή εκείνη είχε αναλάβει την Juliana, το Κάδιξ και το Manises και είχε διαλύσει τις επιχειρήσεις αυτές. Ως εκ τούτου, η παράνομη αυτή ενίσχυση έχει ανακτηθεί. Ωστόσο, η Επιτροπή προτίθεται να χρησιμοποιήσει τις πληροφορίες αυτές σε άλλη έρευνα σχετικά με κρατική ενίσχυση, την C 38/03, όπου αναφέρεται σε πιο βαθμό οι χορηγήσεις κεφαλαίου της SEPI στην IZAR ωφέλησαν την εμπορική ναυπηγική βιομηχανία.

3. *Ενισχύσεις που περιέχονται στις πράξεις που συνδέονται με τη μεταβίβαση 2 μεταξύ της AESA και της IZAR*

(97) Τον Ιούλιο 2000 η AESA πούλησε στη Bazán τα τρία εναπομένοντα ναυπηγεία: του Puerto Real, του Sestao και της Σεβίλλης [1].

(98) Υπάρχουν δύο θέματα που πρέπει να αξιολογηθούν και τα οποία τέθηκαν στις αποφάσεις επέκτασης της διαδικασίας, για να καθοριστεί η ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης. Ένα στοιχείο είναι κατά πόσον η τιμή αγοράς που κατέβαλε η IZAR στην AESA ήταν η τιμή της αγοράς και δεύτερον κατά πόσον κατά τη μεταβίβαση των 252 425 000 ευρώ από τη SEPI στην AESA τηρήθηκε η αρχή του ιδιώτη επενδυτή στην ελεύθερη αγορά.

α) Μεταβίβαση κεφαλαίου

(99) Στις 18 Ιουλίου 2000, η SEPI αποφάσισε να χορηγήσει στην AESA κεφάλαια ύψους 252 425 000 ευρώ, δύο ημέρες πριν πωλήσει η AESA τα ναυπηγεία (του Sestao, της Σεβίλλης και του Puerto Real) στην Bazán. Το κεφάλαιο εκταμιεύθηκε τον Σεπτέμβριο 2000. Οι ισπανικές αρχές ισχυρίζονται ότι δεδομένου ότι το κεφάλαιο χορηγήθηκε μόλις τον Σεπτέμβριο του 2000, όταν η AESA είχε ήδη πουλήσει τα ναυπηγεία της, δε μπορεί να νοθεύει τον ανταγωνισμό της ναυπηγικής βιομηχανίας.

(100) Σύμφωνα με την ετήσια εκθέση του 2000 της AESA, αυτή μεταβίβασε 309 εκατ. ευρώ στα τρία ναυπηγεία της πριν αυτά πωληθούν στην Bazán/IZAR. Από τις ετήσιες εκθέσεις των ναυπηγείων αυτών προκύπτει ότι το κεφάλαιο χορηγήθηκε μέσω διαγραφής χρέους. Οι ισπανικές αρχές επιβεβαίωσαν ότι η AESA «ρύθμισε» τα χρέη των ναυπηγείων για την πώλησή τους στη Bazán «για να αντικατοπτρισθεί καλύτερα η αξία των ναυπηγείων», αλλά δεν παρέσχον κανένα αριθμητικό στοιχείο.

(101) Μετά τη διαγραφή του χρέους η AESA πούλησε τις επιχειρήσεις στη Bazán έναντι 1 πεσέτας καθεμία. Η πώληση προκάλεσε στην AESA λογιστική ζημία 198 εκατ. ευρώ. Μαζί με άλλες ζημίες από ναυπηγικές δραστηριότητες, η συνολική ζημία της AESA το 2000 ανήλθε σε 271 εκατ. ευρώ. Χωρίς τη μεταβίβαση κεφαλαίου της SEPI, η AESA θα είχε ίδιο αρνητικό κεφάλαιο 259 εκατ. ευρώ κατά τα τέλη του 2000 και θα έπρεπε να αποτελέσει αντικείμενο εκκαθάρισης σύμφωνα με το εταιρικό δίκαιο.

(102) Το θέμα που πρέπει να αξιολογηθεί είναι, σύμφωνα με τα προηγούμενα, εάν υπό παρόμοιες περιστάσεις ένας ιδιώτης εταίρος θα είχε μεταβιβάσει το κεφάλαιο και θα ανέμενε ένα αποδεκτό ποσοστό αποδοτικότητας του επενδυθέντος αυτού κεφαλαίου.

(103) Καταρχάς, είναι προφανές ότι η AESA δε μπορούσε να προκαλέσει κανένα αποδεκτό κέρδος με το κεφάλαιο αυτό δεδομένου ότι χρησιμοποίησε τους πόρους για να καλύψει δαπάνες που αφορούσαν την απόσβεση χρεών των ναυπηγείων της και την επακόλουθη ζημία από την πώληση των ναυπηγείων αυτών στη Bazán. Επιπλέον η AESA είναι ένας όμιλος επιχειρήσεων που δε διεξάγει άλλου είδους δραστηριότητες, και άρα δεν είναι ικανός να παραγάγει κέρδη. Μπορεί επίσης να αποκλειστεί το ότι οι τελευταίοι δικαιούχοι των μέτρων, τα ναυπηγεία, υπό την κυριότητα της Bazán/IZAR θα έχουν αποδεκτή αποδοτικότητα, λόγω των τελευταίων αποτελεσμάτων και λόγω της έλλειψης μέτρων αναδιάρθρωσης. Αυτό επίσης επιβεβαιώνεται στην ετήσια έκθεση της IZAR, όπου καθορίζεται ότι τα εμπορικά ναυπηγεία της υπέστησαν ζημίες το 2000, το 2001 και το 2002.

(104) Μπορεί, ως εκ τούτου, να συναχθεί ότι κατά τη μεταβίβαση κεφαλαίου από τη SEPI στην AESA δεν τηρήθηκε η αρχή του ιδιώτη επενδυτή στην ελεύθερη αγορά και ότι αποτελεί κρατική ενίσχυση.

(105) Θα πρέπει να επισημανθεί σχετικά ότι η AESA, παραγράφοντας χρέη των ναυπηγείων της ύψους 309 εκατ. ευρώ, βελτίωσε τη χρηματοοικονομική της κατάσταση κατά το ίδιο ποσό. Μπορεί επίσης να καθοριστεί ότι δεδομένου ότι η διαγραφή του χρέους της AESA δεν συνεπήχθη καμία καταβολή τοις μετρητοίς, η απόφαση της SEPI, της 18ης Ιουλίου 2000, να μεταβιβάσει στην AESA ποσό 252 425 000 ευρώ, παρότι το ποσό δεν εκταμιεύθηκε παρά μόνο τον Σεπτέμβριο 2000, παρέσχε τη δυνατότητα στην AESA να διαγράψει αμέσως τα χρέη χωρίς να κηρυχθεί σε πτώχευση.

[1] Ήταν επίσης ιδιοκτήτρια διαφόρων μικρότερων επιχειρήσεων, το συνολικό όμως ονομαστικό κεφάλαιό της ανερχόταν μόνο σε 161 εκατ. πεσέτες (κάτι λιγότερο από 1 εκατ. ευρώ, σε σύγκριση με τα 9 500 εκατ. πεσέτες (57 100 000 ευρώ) των τριών ναυπηγείων (του Puerto Real: 4 000, του Sestao: 4 000 και της Σεβίλλης 1 500).

(106) Από την προοπτική της κρατικής ενίσχυσης, αυτή χορηγήθηκε με απόφαση της SEPI, της 18ης Ιουλίου 2000, περί μεταβίβασης κεφαλαίου, δεδομένου ότι η απόφαση αυτή ήταν ο όρος ώστε η AESA να μπορέσει να ελαφρύνει τα χρέη των ναυπηγείων. Ο τελευταίος δικαιούχος της εν λόγω ενίσχυσης ήταν τα ναυπηγεία, δεδομένου ότι το αποτέλεσμα της πράξης ήταν η διαγραφή των χρεών τους έναντι της AESA.

(107) Η διαγραφή του χρέους έναντι της AESA βελτίωσε τη χρηματοοικονομική κατάσταση των ναυπηγείων αυτών κατά 309 εκατ. ευρώ. Ωστόσο, η Επιτροπή αξιολογεί μόνο τη μεταβίβαση πόρων της SEPI, οι οποίοι κατά την πράξη αυτή ανέρχονται σε 252 425 000 ευρώ. Η κρατική αυτή ενίσχυση ήταν παράνομη δεδομένου ότι δεν κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή και δε συμβιβάζεται με την κοινή αγορά γιατί δεν εγκρίθηκε ως ενίσχυση αναδιάρθρωσης ή ως οποιοδήποτε άλλο είδος ενίσχυσης.

(108) Παρότι μπορεί να συναχθεί ότι δεν τηρήθηκε η αρχή του ιδιώτη επενδυτή στην ελεύθερη αγορά, οι ισπανικές αρχές επικαλούνται και το δικαίωμα μεταβίβασης κεφαλαίου για την εξασφάλιση οργανωμένου κλεισίματος σύμφωνα με ό,τι προβλέπεται στην απόφαση Lanerossi [1]. Η Επιτροπή θεωρεί ότι το επιχείρημα που προβάλλουν οι ισπανικές αρχές δε μπορεί να γίνει δεκτό για τους ακόλουθους λόγους:

(109) Καταρχάς, η απόφαση Lanerossi δεν έχει σχέση με την υπόθεση αυτή δεδομένου ότι τα τρία ναυπηγεία τα οποία έτυχαν μεταβίβασης κεφαλαίου χάρη στη διαγραφή του χρέους εξακολουθούν να λειτουργούν και ουδόλως προβλεπόταν ότι θα κλείσουν όταν χορηγήθηκε η ενίσχυση.

(110) Επιπλέον, ακόμα και εάν το επιχείρημα των ισπανικών αρχών θεωρηθεί από την άποψη του κλεισίματος της AESA, αντί για το κλείσιμο των τριών τελευταίων ναυπηγείων της, παρατηρείται ότι η διαδικασία κλεισίματος της AESA άρχισε μόλις στα μέσα του 2002. Επιπλέον, το Δικαστήριο επιβεβαίωσε στην απόφαση Lanerossi ότι όταν μεταβιβάστηκε το κεφάλαιο δε λήφθηκε υπόψη καμία προοπτική αποδοτικότητας, ούτε καν μακροπρόθεσμα, η δε διάθεση του κεφαλαίου πρέπει να θεωρηθεί ως ενίσχυση. Αυτή είναι η κατάσταση στη συγκεκριμένη περίπτωση, δεδομένου ότι δεν αναμένεται ότι η SEPI θα λάβει κανενός είδους ανταμοιβή για το κεφάλαιο που χορήγησε μέσω της AESA στις επιχειρήσεις εμπορικών ναυπηγείων. Τέλος, θα πρέπει να επισημανθεί ότι οι δαπάνες κλεισίματος της AESA συνίστανται, σύμφωνα με τις ισπανικές αρχές, σε κοινωνικές δαπάνες που αφορούν την αναδιάρθρωση των εμπορικών ναυπηγείων η οποία είχε πραγματοποιηθεί μεταξύ 1994 και 1998. Οποιαδήποτε άλλη ενίσχυση για την κάλυψη αυτών των δαπανών συνεπάγεται παράβαση της απόφασης της Επιτροπής του 1997 με την οποία εγκρίθηκε η ενίσχυση αναδιάρθρωσης.

[1] Στις παραγράφους 21 και 22 της απόφασης ορίζεται ότι γίνεται δεκτό μία μητρική επιχείρηση να μπορεί, για περιορισμένη χρονική περίοδο, να αναλάβει τη ζημία μίας από τις θυγατρικές της ώστε να της επιτρέψει να κλείσει τις εργασίες της υπό τις καλύτερες δυνατές συνθήκες, Οι αποφάσεις αυτές μπορούν να αιτιολογηθούν όχι μόνο από το ενδεχόμενο ενός έμμεσου υλικού οφέλους, αλλά και για άλλους λόγους, όπως η επιθυμία προστασίας του γοήτρου του ομίλου ή του αναπροσανατολισμού των δραστηριοτήτων του.
Ωστόσο, όταν οι μεταβιβάσεις κεφαλαίου ενός δημοσίου επενδυτή δε συνεπάγονται καμία προοπτική αποδοτικότητας, ούτε καν μακροπρόθεσμα, η εν λόγω διάθεση κεφαλαίου θα πρέπει να θεωρηθεί ως ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92 της συνθήκης, το δε συμβιβάσιμο με την κοινή αγορά θα πρέπει να αξιολογηθεί μόνο βάσει των κριτηρίων που ορίζει η εν λόγω διάταξη.

β) Τιμή αγοράς

(111) Το θέμα του κατά πόσο η τιμή αγοράς αποτελεί κρατική ενίσχυση στην IZAR τέθηκε κατά την πρώτη διεύρυνση της διαδικασίας στις 28 Νοεμβρίου 2001. Ο λόγος για τον οποίο η κρατική ενίσχυση μπόρεσε να χορηγηθεί κατ' αυτόν τον τρόπο είναι ότι μόλις η AESA είχε πωλήσει τα ναυπηγεία της στη Bazán, αποτελούσε μία οντότητα κενή που ουσιαστικά δεν ασκούσε καμία δραστηριότητα. Για το λόγο αυτό θα μπορούσε να είναι ελκυστικό για τις ισπανικές αρχές να εξασφαλίσουν ότι θα μεταβίβαζαν τα περισσότερα δυνατά στοιχεία του ενεργητικού από την AESA στα ναυπηγεία της και, ως εκ τούτου, στην επιχείρηση που θα αναλάμβανε τα εμπορικά ναυπηγεία, δηλαδή στη Bazán. Επίσης φαίνεται ελάχιστα πιθανό η τιμή στην αγορά καθεμίας από αυτές τις τρεις επιχειρήσεις να είναι ακριβώς η ίδια, δηλαδή μία πεσέτα.

(112) Κατά τη διαδικασία οι ισπανικές αρχές παρέσχον πληροφορίες ισχυριζόμενες ότι η λογιστική αξία των επιχειρήσεων ήταν αντιστοίχως 91 100 000 ευρώ (Sestao), 37 800 000 ευρώ (Σεβίλλη) και 68 800 000 ευρώ (Puerto Real), το οποίο ανέρχεται συνολικά σε 197 700 000 ευρώ. Επιπλέον οι ισπανικές αρχές δηλώνουν ότι η τιμή στην αγορά των τριών ναυπηγείων: […], […] και […] ευρώ αντιστοίχως, το οποίο ανέρχεται συνολικά σε […] ευρώ.

(113) Σύμφωνα με όσα εξηγούνται προηγουμένως, 1 πεσέτα ανά ναυπηγείο δεν ήταν σαφώς η τιμή της αγοράς και θεωρητικά τούτο συνεπάγεται -εάν υποτεθεί ότι ο υπολογισμός της τιμής της αγοράς από μέρους των ισπανικών αρχών είναι σωστός- καθαρό κέρδος για τη Bazán/IZAR […] ευρώ.

(114) Ωστόσο, δεδομένου ότι δεν έχει καθοριστεί το κέρδος αυτό για την Bazán/IZAR περιλαμβάνει άμεσα πόρους της SEPI ή του κράτους, η Επιτροπή δε θεωρεί ότι η τιμή της μίας πεσέτας ανά ναυπηγείο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να καθοριστεί η ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης προς τον αγοραστή, δηλαδή την Bazán/IZAR.

4. *Ενίσχυση που εμπεριέχεται στις πράξεις που αφορούν τη μεταβίβαση 3 μεταξύ της SEPI και της Bazán*

(115) Οι τέσσερις επιχειρήσεις (Astano, Κάδιξ, Juliana και Manises) πωλήθηκαν από τη SEPI στη Bazán, στις 20 Ιουλίου 2000, για μία πεσέτα η καθεμία. Στην πρώτη επέκταση της διαδικασίας, η Επιτροπή εξέφρασε αμφιβολίες σχετικά με το κατά πόσο αυτή η τιμή ήταν η τιμή της αγοράς και κατά συνέπεια μπορεί να έχει υπάρξει κρατική ενίσχυση προς την Bazán/IZAR. Κατά τη δεύτερη επέκταση της διαδικασίας, η Επιτροπή παρατήρησε ότι οι επιχειρήσεις αυτές είχαν αρνητική συνολική λογιστική αξία το ποσό της οποίας ήταν μείον 68 200 000 ευρώ. Δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν ήταν σε θέση να προσδιορίσει κατά πόσον το ποσό αυτό αναφερόταν στην ετήσια έκθεση της Bazán/IZAR ως ζημία, διατηρούσε αμφιβολίες σχετικά με το κατά πόσον η SEPI το είχε χορηγείσει στις τέσσερις επιχειρήσεις για τη μεταβίβασή τους στη Bazán.

(116) Όσον αφορά τις λογιστικές αξίες, οι ισπανικές αρχές πληροφόρησαν την Επιτροπή ότι οι μεταβιβασθείσες επιχειρήσεις είχαν κατά τη στιγμή της μεταβίβασης αρνητική συνολική λογιστική αξία ποσού μείον 68 200 000 ευρώ. Ωστόσο, φαίνεται ότι το ποσό αυτό εμφανίστηκε ουσιαστικά ως ζημία στην ετήσια έκθεση του 2000 της Bazán/IZAR, αντίθετα απ' ό,τι λήφθηκε υπόψη κατά τη δεύτερη επέκταση της διαδικασίας [1].

(117) Όσον αφορά την τιμή, οι ισπανικές αρχές παρέχουν αξιόπιστες πληροφορίες όπου αναφέρεται ότι η τιμή στην αγορά καθεμίας από τις τέσσερις επιχειρήσεις ήταν αρνητική. Ως εκ τούτου, μπορεί να συναχθεί ότι η τιμή δεν ήταν αρκετά χαμηλή και για το λόγο αυτό δε χρειάστηκε να χορηγηθεί κρατική ενίσχυση στην Bazán/IZAR.

Ανάκτηση της ενίσχυσης αναδιάρθρωσης που χορηγήθηκε και εγκρίθηκε το 1997

(118) Δεδομένου ότι επιβεβαιώθηκαν οι αμφιβολίες σχετικά με τις νέες παράνομες κρατικές ενισχύσεις στα δημόσια ναυπηγεία, η Επιτροπή πρέπει να αξιολογήσει, σύμφωνα με ότι παρατηρείται κατά τη δεύτερη επέκταση της διαδικασίας, αν τμήμα της ενίσχυσης για αναδιάρθρωση που χορηγήθηκε το 1997 θεωρείται ασυμβίβαστη και θα ανακτηθεί.

(119) Σχετικά με το θέμα αυτό η Επιτροπή θεωρεί ότι, λαμβανομένων υπόψη των σχολίων που πραγματοποίησαν οι ισπανικές αρχές και η IZAR στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, δεν υπάρχουν επιχειρήματα για να θεωρηθεί τμήμα της ενίσχυσης αναδιάρθρωσης που εγκρίθηκε το 1997 ως ασυμβίβαστη. Ο λόγος είναι ότι, σύμφωνα με την απόφαση με την οποία εγκρίθηκε η ενίσχυση [2], το δικαίωμα της Επιτροπής να ζητήσει την ανάκτηση της ενίσχυσης που εγκρίθηκε το 1997 έληξε με την τελευταία έκθεση ελέγχου [3], στις 13 Οκτωβρίου 1999. Για το λόγο αυτό, η εγκριθείσα το 1997 ενίσχυση μετατράπηκε σε ισχύουσα ενίσχυση μόλις έληξε η περίοδος ελέγχου.

Ανάκτηση της ενίσχυσης μετά την αλλαγή ιδιοκτησίας

(120) Τα ναυπηγεία που έλαβαν την παράνομη ενίσχυση που καθορίζεται ανωτέρω ανήκουν σήμερα στην IZAR και η εν λόγω παράνομη ενίσχυση θα πρέπει, ως εκ τούτου, να επιστραφεί από την IZAR. Η αλλαγή ιδιοκτησίας των ναυπηγείων, από την AESA ή τη SEPI στην IZAR, δε σημαίνει ότι η ανάκτηση της ενίσχυσης μπορεί να θίξει τον προηγούμενο ιδιοκτήτη των επιχειρήσεων αυτών. Ο λόγος είναι ότι οι επιχειρήσεις μεταβιβάστηκαν στην IZAR όχι υπό συνθήκες αγοράς και μέσω ανοικτών και διαφανών διαγωνισμών, αλλά υπό μορφή αναδιοργάνωσης των επιχειρήσεων εντός του ιδίου ομίλου, της SEPI, με εφαρμογή μίας συμβολικής τιμής. Το Δικαστήριο απεφάνθη σε δύο πρόσφατες αποφάσεις (στην υπόθεση C-390/98, H.J. Banks [4], παράγραφος 77, και C-277/00, Γερμανία κατά Επιτροπής [5], παράγραφος 80) στο μέτρο που οι επιχειρήσεις αγοράσθηκαν υπό όρους ανταγωνισμού άνευ διακρίσεων και σε τιμή της αγοράς (δηλαδή στη μεγαλύτερη τιμή που ένας ιδιώτης επενδυτής θα ήταν διατεθειμένος να καταβάλει υπό κανονικές συνθήκες ελεύθερης αγοράς για τις επιχειρήσεις αυτές, στην κατάσταση στην οποία βρίσκονταν), ειδικά αφού είχε επωφεληθεί από κρατικές ενισχύσεις, το στοιχείο της ενίσχυσης αξιολογείται στην τιμή στην αγορά και περιλαμβάνεται στην τιμή αγοράς. Μόνο υπό τέτοιες συνθήκες οι επιχειρήσεις περί ων η κατακύρωση δε μπορούν να θεωρηθούν ως δικαιούχοι πλεονεκτήματος σε σχέση με άλλες επιχειρήσεις στην αγορά. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να τους ζητηθεί να επιστρέψουν την ενίσχυση. Προκύπτει από την περιγραφή των γεγονότων της παρούσας υπόθεσης ότι οι όροι αυτοί δεν πληρούνται. Επιπλέον, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-328/99 και C-399/00 Ιταλία και SIM 2 Multimedia SpA κατά Επιτροπής [6], παράγραφος 38, το Δικαστήριο επεσήμανε ότι η πώληση μετοχών μίας επιχείρησης, η οποία έχει λάβει παράνομες ενισχύσεις, από μέρος ενός μετόχου σε τρίτο δε θίγει τον κανόνα βάσει του οποίου απαιτείται η επιστροφή των ενισχύσεων. Στην παρούσα υπόθεση η Bazán/IZAR, ιδιοκτησίας του κρατικού ομίλου SEPI, αγόρασε μετοχές σε επιχειρήσεις που επίσης αποτελούσαν τμήμα του ομίλου SEPI, και τις κατήργησε ως νομικά πρόσωπα. Ως διάδοχος των ναυπηγείων που προηγουμένως ήταν ανεξάρτητα από νομικής πλευράς (υπό την ιδιότητά τους των ανωνύμων εταιρειών) η IZAR είναι πλέον δικαιούχος και πρέπει να ανακτήσει τις ενισχύσεις που είχαν χορηγηθεί στα ναυπηγεία αυτά.

Άρθρο 296

(121) Στην περίπτωση που η μεταβίβαση κεφαλαίου στα ναυπηγεία θεωρηθεί ως ενίσχυση στη Bazán, η Ισπανία ισχυρίζεται ότι η ενίσχυση αυτή θα ήταν σύμφωνη με το άρθρο 296 και, ως εκ τούτου, δεν θα εφαρμόζονταν σε αυτή οι κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων, δεδομένου ότι η Bazán ήταν στρατιωτική επιχείρηση τη στιγμή που αγόρασε τα ναυπηγεία.

(122) Το άρθρο 296 παράγραφος 1 στοιχείο β) ορίζει ότι: «κάθε κράτος μέλος δύναται να λαμβάνει τα μέτρα που θεωρεί αναγκαία για την προστασία ουσιωδών συμφερόντων της ασφάλειάς του, που αφορούν την παραγωγή ή εμπορία όπλων, πυρομαχικών και πολεμικού υλικού. Τα μέτρα αυτά δεν πρέπει να αλλοιώνουν τους όρους του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς σχετικά με τα προϊόντα που δεν προορίζονται για στρατιωτικούς ειδικά σκοπούς». Ήδη στην απόφασή της [7] σχετικά με την αναδιάρθρωσης της KSG, η Επιτροπή δήλωσε ότι: «αντίθετα, όταν ένα μέτρο το οποίο εμπίπτει στον ορισμό της κρατικής ενίσχυσης κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 επηρεάζει την παραγωγή προϊόντων τόσο του στρατιωτικού όσο και του εμπορικού σκοπού ή την παραγωγή προϊόντων διπλής χρήσης, το εν λόγω μέτρο δε δικαιολογείται πλήρως βάσει του άρθρου 296. Η Επιτροπή δε συμφωνεί με τη θέση τόσο των ολλανδικών όσο και των ισπανικών αρχών οι οποίες ισχυρίζονται ότι δεδομένου του στρατιωτικού χαρακτήρα του, το εξεταζόμενο μέτρο εμπίπτει πλήρως στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 296, μολονότι θα έχει σαφή αντίκτυπο στον ανταγωνισμό στους μη στρατιωτικούς τομείς. Είναι σαφές ότι μία τέτοια ερμηνεία έρχεται σε αντίθεση με τη διατύπωση του προαναφερθέντος άρθρου».

[1] Ωστόσο, οι πληροφορίες αυτές θα χρησιμοποιηθούν σε άλλη διαδικασία που έχει κινηθεί κατά της IZAR, για να καθαριστεί εάν τμήμα των μεταβιβάσεων κεφαλαίου προς την IZAR το 2000 χρησιμοποιήθηκε για παραγωγή εμπορικών πλοίων.
[2] ΕΕ C 354 της 21.11.1997, σ. 2· βλέπε και την αιτιολογική σκέψη 31.
[3] COM(1999) 480 τελικό.
[4] Συλλ. 2001, σ. I-6117.
[5] Δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη συλλογή.
[6] Συλλ. 2003, σ. I-4035.
[7] ΕΕ L 14 της 21.1.2003, σ. 56.

(123) Η απόφαση αυτή ορίζει επίσης ότι «είναι, ως εκ τούτου, σαφές ότι τα μέτρα έχουν επηρεάσει όντως τους όρους εμπορίας εμπορικών προϊόντων. Επομένως, σύμφωνα με τη συνήθη πρακτική της Επιτροπής θα πρέπει να αξιολογηθούν τα μέτρα λαμβανομένων υπόψη των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων στο μέτρο που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό σε αγορές προϊόντων που δεν αναφέρονται στο άρθρο 196».

(124) Η Επιτροπή παρατηρεί ότι η Bazán, που τώρα λειτουργεί με την επωνυμία IZAR, σήμερα ασκεί δραστηριότητες ναυπήγησης στρατιωτικών και εμπορικών πλοίων. Η ενίσχυση που χορηγήθηκε στα ναυπηγεία που αγόρασε η Bazán συνδέεται άμεσα και αποκλειστικά για τη ναυπήγηση εμπορικών πλοίων. Σχετικά με τα αποτελέσματα στην παρούσα υπόθεση και την απόφαση που αφορά την KSG, η Επιτροπή παρατηρεί επιπλέον ότι η ναυπήγηση εμπορικών πλοίων αναφέρεται στο άρθρο 87 της συνθήκης και δε μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο εξαίρεσης μόνο βάσει του άρθρου 296 γιατί η επιχείρηση που αγόρασε τα ναυπηγεία, η Bazán, τη στιγμή της αγοράς ασχολείτο μόνο με τη ναυπήγηση στρατιωτικών σκαφών.

(125) Η απόφαση κίνησης της διαδικασίας στην υπόθεση C 38/03 αναφέρει στις παραγράφους 44 και ακόλουθες διάφορα κριτήρια που πρέπει να πληρούνται ώστε να μπορεί να εφαρμοστεί το άρθρο 296 της συνθήκης ΕΚ. Παρότι οι ισπανικές αρχές γνωρίζουν σαφώς τους εν λόγω όρους, δεν υπέβαλαν στην Επιτροπή καμία απόδειξη ότι τα μέτρα που περιγράφονται προηγουμένως προορίζονταν για να προωθήσουν την παραγωγή στρατιωτικού εξοπλισμού.

(126) Δεν μπορεί να τεθεί υπό αμφισβήτηση με σοβαρά επιχειρήματα το ότι τα εμπορικά ναυπηγεία απαιτούσαν τεράστιες επενδύσεις κεφαλαίου για να επιβιώσουν. Και μόνο το γεγονός ότι πωλήθηκαν σε μία ναυπηγική επιχείρηση δεν μεταβάλλει τη φύση των ναυπηγείων, το δε γεγονός ότι ανήκουν σε επιχείρηση που επίσης ασκεί ναυπηγική δραστηριότητα δεν τους παρέχει στρατιωτικό χαρακτήρα. Επιπλέον, η παροχή πληροφοριών σχετικά με τα ναυπηγεία αυτά δε μπορεί να είναι αντίθετη προς τα ουσιαστικά συμφέροντα της Ισπανίας. Στην παρούσα υπόθεση η Ισπανία απλώς δεν παρέσχε καμία αξιόπιστη εξήγηση σχετικά με το πώς μπορούσαν να επηρεαστούν τα ζωτικά της συμφέροντα όσον αφορά την ασφάλεια ούτε παρέσχε καμία ουσιαστική πληροφορία.

VI. **ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ**

Η Επιτροπή συνάγει ότι η Ισπανία χορήγησε παρανόμως την ενίσχυση ύψους 500 473 000 ευρώ, κατά παράβαση του άρθρου 88 παράγραφος 3 της συνθήκης. Η ενίσχυση αυτή χορηγήθηκε υπό μορφή:

1. Αγοράς από μέρους της SEPI των τριών επιχειρήσεων του Κάδιξ, της Juliana και του Manises, από την AESA, στις 28 Δεκεμβρίου 1999, σε τιμή κατά 55 948 000 ευρώ άνω της τιμής της αγοράς, το οποίο τελικά ωφέλησε τα υπόλοιπα ναυπηγεία της AESA: του Sestao, της Σεβίλλης και του Puerto Real.

2. Χορήγηση από τη SEPI δανείου ύψους 192 100 000 ευρώ σε τρεις προβληματικές επιχειρήσεις: στο Κάδιξ, τη Juliana και το Manises, στις 28 Δεκεμβρίου 1999.

3. Μεταβίβαση κεφαλαίου ύψους 252 425 000 ευρώ από τη SEPI στην AESA, τον Σεπτέμβριο 2000, με το οποίο ουσιαστικά επωφελήθηκαν οι τρεις επιχειρήσεις: του Sestao, της Σεβίλλης και του Puerto Real.

Η ενίσχυση δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά δεδομένου ότι δε μπορεί να εγκριθεί ως ενίσχυση αναδιάρθρωσης ή ως οποιοδήποτε άλλο είδος ενίσχυσης.

Η ενίσχυση πρέπει να επιστραφεί στο σύνολό της από τη σημερινή ιδιοκτήτρια των ναυπηγείων αυτών, την IZAR, η οποία ανέλαβε τις επιχειρήσεις της AESA-SEPI.

Τα δάνεια που αναφέρονται στο σημείο 2, τα οποία ανέρχονται σε 192 100 000 ευρώ, επεστράφησαν από την IZAR στη SEPI, τον Σεπτέμβριο 2000, με τους τόκους τους. Θεωρείται, ως εκ τούτου, ότι το εν λόγω ποσό παράνομης και μη συμβιβάσιμης ενίσχυσης έχει ανακτηθεί,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η κρατική ενίσχυση που χορήγησε η Ισπανία στα δημόσια ισπανικά ναυπηγεία, τα οποία βρίσκονται σήμερα στην κατοχή της IZAR, ποσού 500 473 000 ευρώ, δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά.

Άρθρο 2

1. Η Ισπανία θα λάβει όλα τα απαιτούμενα μέτρα για να επιτύχει την ανάκτηση από τους δικαιούχους της ενίσχυσης που αναφέρεται στο άρθρο 1, η οποία ετέθη στη διάθεσή τους παράνομα, εκτός από το ποσό των 192 100 000 ευρώ που έχουν ήδη ανακτηθεί.

2. Η ανάκτηση θα πραγματοποιηθεί πάραυτα και σύμφωνα με τις διαδικασίες του εθνικού δικαίου, εφόσον αυτές επιτρέπουν την άμεση και αποτελεσματική εκτέλεση της παρούσας απόφασης. Η προς ανάκτηση ενίσχυση παράγει τόκους από την ημερομηνία που ετέθη στη διάθεση των δικαιούχων μέχρι την ημερομηνία ανάκτησής της. Οι τόκοι υπολογίζονται με βάση το επιτόκιο αναφοράς που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του ισοδύναμου επιχορήγησης στο πλαίσιο των περιφερειακών ενισχύσεων.

3. Το επιτόκιο που αναφέρεται στην παράγραφο 2 θα εφαρμοστεί ως επιτόκιο ανατοκισμού καθ' όλη την περίοδο που αναφέρεται στην παράγραφο αυτή.

Άρθρο 3

Η Ισπανία θα ενημερώσει την Επιτροπή, εντός προθεσμίας δύο μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης, για τα μέτρα που προβλέπει και έχει λάβει προς εκτέλεση της απόφασης αυτής. Για το σκοπό αυτό θα χρησιμοποιήσει το έντυπο που περιλαμβάνεται στο παράρτημα της παρούσας απόφασης.

Άρθρο 4

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στο Βασίλειο της Ισπανίας.

Βρυξέλλες, 12 Μαΐου 2004.

Για την Επιτροπή

Mario MONTI

Μέλος της Επιτροπής

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή της απόφασης της Επιτροπής 2005/173/ΕΚ

1. *Υπολογισμός του προς ανάκτηση ποσού*

1.1. Δώστε λεπτομέρειες σχετικά με τα ποσά της παράνομης κρατικής ενίσχυσης που έχει τεθεί στη διάθεση του δικαιούχου:

Ημερομηνία [1]	Ποσό της ενίσχυσης [2]	Νόμισμα

[1] Ημερομηνία κατά την οποία τέθηκαν στη διάθεση του δικαιούχου ποσά της ενίσχυσης
[2] Ποσό της ενίσχυσης που τέθηκε στη διάθεση του δικαιούχου (σε ακαθάριστα ισοδύναμα επιχορήγησης)

Σχόλια:

1.2. Εξηγείστε λεπτομερώς πώς υπολογίζονται οι τόκοι που εφαρμόζονται στην προς ανάκτηση ενίσχυση

2. *Μέτρα που προβλέπονται και έχουν ληφθεί για την ανάκτηση της ενίσχυσης*

2.1. Περιγράψτε λεπτομερώς τα μέτρα που προβλέπονται και έχουν ήδη ληφθεί για την άμεση και αποτελεσματική ανάκτηση της ενίσχυσης. Αναφέρετε επίσης, κατά περίπτωση, τη νομική βάση των ληφθέντων ή προβλεπόμενων μέτρων.

2.2. Ποιο είναι το χρονοδιάγραμμα της διαδικασίας ανάκτησης; Πότε θα ολοκληρωθεί η ανάκτηση της ενίσχυσης;

3. *Η ήδη πραγματοποιηθείσα ανάκτηση*

3.1. Αναφέρετε λεπτομερώς τα ποσά της ενίσχυσης που έχουν ανακτηθεί από το δικαιούχο:

Ημερομηνία [1]	Ποσό της ενίσχυσης	Νόμισμα

[1] Η ημερομηνία επιστροφής της ενίσχυσης.

3.2. Επισυνάψτε αποδείξεις της επιστροφής των ποσών της ενίσχυσης που προσδιορίζονται στον πίνακα του σημείου 3.1.